

BUKOVINAI SZÉKELY HAGYOMÁNYŐRZÉS KAKASDON

1971 – 2001

a Muharai Elemér Népművészeti Szövetség

"Élő emberi örökség" pályázatra készült
(2001 november)

írta, szerkesztette: Sebestyén Imre Dezső
a Sebestyén Ádám Székely Társulat tagja

ELŐZMÉNYEK ÉS KÖRÜLMÉNYEK

A nyíltan soha ki nem mondott kérdésre és vívódásra sok gondolkodó székely egy választ, egy ténymegállapítást fogalmaz meg, melyet az érdi székely találkozó megnyitóján Kóka Rozália formál szavakba. Szerinte: „Bukovinai székely nem születik, csak temetik...”⁽¹⁾

Mi, akik már itthon Magyarországon születünk csak sejtjük, hogy „otthon, Bukovinában” mit jelent anyáinknak, apáinknak. Mi, akik itthon születünk, ha arra felé vet a szerencsénk, nem kerüljük el őseink volt otthonát. Erőt meríteni megyünk oda, de bármilyen szép széles is Andrásfalva utcája, bármennyire is ép még nagyapám udvarán lévő kút fehérre meszelt kávéja (csak ezek éltek túl az újraépítést), azért kétely ébredhet sokunkban, hogy mi is volt szüleinknek olyan szép benne? Talán a Szucsáva porondja, talán a temető még megmaradt néhány keresztje a nevekkel...? Rádöbbenünk az igazságra: nekünk is szép, mert szüleink, nagyszüleink ott voltak otthon, mert ott születtek és ott voltak fiatalok s akármilyen nagy volt is a nyomoruk, ők ott örültek annak, hogy abban a közösségben élnek! Szerettek ott élni úgy, ahogy...⁽²⁾

S ha itthon vagyunk, akkor eszünkkel tudjuk, hogy a mi kötődésünk másrmilyen az ő otthonukhoz, ellenben mégis ez éleszti a lángocskát sokunkban. Akár tudatosan, akár ösztönösen visszaidézzük a mi mai világunkban az otthoni otthon hangulatát – a mesékkel, a dalokkal, a táncokkal, a hiedelmeikkel, a szokásaikkal, vagyis az életmódjukkal – úgy érezzük, hogy ezek fontosak számunkra.

Ez annyira fontos sokunknak, hogy akár naponta végrehajtott kellemes kötelességet is jelent sokunknak annak segítése, támogatása, hogy a fiatalok hagyományőrző együttesek munkájába kapcsolódva ismerjék meg, – még ha felvett

---

¹ Talpassy Tibor: A föld gazdát cserél (Bp. 1946)

² Dr. Bodor György: Székely Honfoglalás 1945-ben I. és II (ismeretlen folyóirat 70–83 és 59–67, old)

szerepként gyakorolják is – legyen egyénileg kialakult „Andrásfalva-élményük” vagyis egy csepp bukovinai székelység-tudatuk.

Erről szól a munkánk s reményünk, hogy eközben sok egyéb kérdésre választ találunk. A megválaszolendő kérdések legfontosabbika:

Itt ezt a kérdést is feltesszük: miért fontos számunkra a bukovinai székely hagyományőrzés?

Ide kívánczok: nem tudom felejteti, mikor 1968-ban a szüleimmel Andrásfalván jártunk, apámnak első kívánsága volt, hogy Szukri Balbina néni „szűz-pityóka leves”-t főzzön neki, mert gyerekkorából ez az étel íze maradt meg emlékezetében, mint „erőst jó” étel. Másik kívánsága az volt, hogy megferedhessen a Szucsávában. – ez nem teljesülhetett, mert térdig sem ért a gyermekora félelmetesen nagy folyója.

Kik a bukovinai székelyek?

A bukovinai székelyekre gondolva gondolkozzunk el azon, hogy ők a csíki és a háromszéki székelység sarjaként mit őriznek; hogy miért indult külön pályán az életük és miért oly fontos az eredeti hagyományaik, a vallásuk, a nyelvük, az öltözetük és... – egyszóval: a lelkük megőrzése.

Bukovina a Kárpátok észak-keleti lejtőjén Galícia, Moldva és Erdély között terül el. A szláv eredetű elnevezés bükkerdőt jelent. A madéfalvi veszedelem (1764. január 7.) – SICULICIDIUM (székely irtás) – után székely-magyarok tömegei menekültek Moldvába, ahol a csángó-magyarok falvaiban találtak otthonra. Bukovina osztrák kézre kerülése után (1774) a menekültek egy része alapítja az öt magyar falut: Istensegítset, Fogadjistent, Hadikfalvát, Andrásfalvát és József-falvát. E kis tartományban békében éltek egymás mellett ukránok, románok, németek, zsidók, lipovánok, lengyelek és magyarok. Éltek, ahogy tudtak, de egyre többen lettek, s a föld csak annyi maradt, amennyi... – az nem nőtt. Élni kellett valamiből. Mivel a gyermekáldás szaporán jött, élelem csak annyi embernek termett, amennyi élhetett belőle, így csak egy megoldás maradt ...

A kirajzás

Az 1880-as években induló és több hullámban a hazatelepítő mozgalmak után 1941-ben történt meg a bukovinai székelység hazatelepítése. A Jugoszláviától anektált Bácska nem bizonyult végleges hazának, 1944 őszén újra menekülőkké lettek.

Végre itthon – de hogyan?!

1945-ben letek új hazára Tolna, Baranya és Bács-Kiskun megye településein. A kakasdi székelyek a Tolna megyei Völgységbe 1945 áprilisában érkeztek. Az előzmények és a betelepedés körülményei több könyvet töltöttek meg.⁽³⁾

A csipkerózsa illatos és gyönyörű, de kezdetben leginkább a tövises ága jutott a székelyeknek is s a több mint 220 éve már itt megtelepedett német származású sváboknak is. 24 évvel később Kiss Károly néprajzkutató így ír az első napokról:

---

³ Földi István: Mádéfalvától a Dunántúlig (Szekszárd, 1987)

„Két idegen világ nézett farkasszemet itt; egyik szempárból a zsíros jólétben élők félelme, a másiktól a földönfutók riadalma tüzelt. Örök ellentét: a jövevény székelek szinte csak azt mondhatták magukénak, ami rajtuk volt s a falu, ahol megtelepültek, jóllakottan és ellenséges félelemmel várta őket. Még az üres porták is ridegen, kelletlenül fogadták be a hazátlanokat.”⁽⁴⁾

A bukovinai székelek betelepülése mindkét fél részéről sok ezer ember életét keserítette meg, s másfelől volt akinek reménységet adott, mert mint Földi István írja: „Mivel a kitelepítés még hónapokig húzódott és a régi és új lakók egy fedél alatt éltek, hamar megbarátkoztak egymással...”⁽⁵⁾

Az együttélés⁶ nem volt könnyű, mert a térség vagyoni s nemzetiségi ellentétek, és a kollektív különbözőség okán kulturális frontok találkozási pontja volt. Az ellentétek abban az időben természetes töről fakadtak; az előforduló folyamatos kölcsönös megalázás és megaláztatás, kölcsönös félelemérzet és távolságtartás, majd az idő múltával óvatos közeledés, egymás megismerésének jószándékú igénye a közös munkában kölcsönös megbecsülést hozott mindkét népcsoportnak – a később a Felvidékről betelepítettekkel együtt mindháromnak.

Kakasdon és a Völgység többi településének többségében három kultúra él egymás mellett. Ma már tapasztalhatjuk, hogy hatottak is egymásra. A nemzetiségi sváb és a magyar – bukovinai székelek – sajátos kultúrái ma virágozhatnak, mert a gazdasági, politikai ellentétek és ellentmondások más érdekek mentén szerveződnek. Így ma az együttműködés, az egymást támogató közhangulat, és az ezt kifejező magatartás a természetes. Idevág egy gondolat 1993-ból: „...együtt, egymás által lettünk többek, miközben mindenki megmaradt annak, aminek született...” – fogalmaz egyértelműen a Székely Szövetség elnöke a somberekre Országos Székely Találkozón.⁷

Kakasdon – a Völgységben Baranya és Bács megye több településén – az együttélés kezdetekor Európa két távoli szegletéből származó más-más környezetben gyökerező kultúra találkozásakor ezt egyik résztvevő sem láthatta még, hogy így lesz természetes! Akkor mindenki védte a magát. A bukovinai székelek közel két évszázados elszigeteltségben szinte érintetlenül megőrizték sajátos kultúrájuk legtöbb – székelekföldi őseinktől örökölt – vonását csakúgy, mint a vallást és a különösen ízes nyelvezetet, tehát a védekezésben nagy tapasztalatokkal bírtak.

A II. világháború utáni kényszerű együttélés óhatatlanul megindít egyfajta társadalmi mobilitást. Míg a nem kitelepített német ajkúak nincstelenné váltak, ezzel együtt járt az, hogy ennek következményeként – kényszerűségből az „uralkodó osztály” tagjaiként – megbecsült és megfizetett bányászok, gyári munkások s a tanultabbak tisztviselők lettek. Míg a vagyonhoz – ingatlanhoz, földhöz, mezőgazdasági eszközökhöz – juttatott székelek nyögték a beszolgál-

---

⁴ Búcsú a betlehemtől (Kiss Károly; Új Tükör 40–41. oldal – 1979.01.07.)

⁵ Földi István i.m. 141–142. oldal

⁶ Együttélés (MAFILM Objektív Stúdió és az IDEAFILM GMBH Manfred Korytowsky München – 1978)

⁷ Somberek –1993. Országos Székely Találkozó megnyitójában mondja Fábián Gergely elnök (Zsók Video –/VHS/ Somberek 1.)

tatás, a padlásseprés s a sok gyerek miatt a kilátástalan szegénység terheit. Az 1950-es évek elején ez a helyzet. Ezzel a helyzetvázlattal egyik felet sem minősítem: sem nem sajnálatom, sem nem marasztalom el. Tény az, hogy akkoriban mindenkinek megvolt a maga keresztje! Ezt a tényállást csupán azért említtem, mert ez a folyamat a népszokások újraéledésére igen jelentős mértékben késleltető hatással bírt.

A fentiek alapján érthető mindkét népcsoportnak a másik népcsoport, az idegenek előtt szégyenlősen visszafogott kulturális élete, a hagyományok ápolásának igénye.

Nézzük az okokat:

A németek kevesen maradtak a községben. Akik maradtak, azok azért maradhattak itthon, mert nem voltak tagjai a Volksbundnak. Egyébként is korábban a közügyektől, de leginkább a pártoktól távol maradó egyszerű, csendes emberek voltak. Miért most mutatták volna a kivagyiságukat, vagy a kultúrájuk erejét?

A bukovinaiak visszafogottságának önérzetüket sértő társadalmi előítéletet megváltoztatni kívánó szándékai is vannak. A székelymivoltukkal általában nem dicsekednek, mert az itteni gazdag múltú mezőgazdasági kultúrában az otthon megszerzett és megtapasztalt föld- és szőlőművelési ismereteik csekélynek mutatkoznak. Emiatt meg a „csorda gyermek” miatt kisebbségi érzés komplexusuk támadt. Gyorsan felismerik, hogy tanulniuk kell azoktól, akik itt éltek és eredményesen gazdálkodtak, s elgondolkoznak azon is, hogy talán változtatniuk kellene a családtervezési szokásaikon.

A kisebbségi komplexus-érzést nehéz leküzdeni, főként ha a közösségben ugyanarra a közösségre vonatkoztatva belülről alakul és a közösségi tudatban jelenik meg, terjed. Ezen a szinten kellene gyógyító jellegű kezelés.

Újabb kérdések: mi a gyógymódja, ki tudja az ellenszerét, ki lehet a doktora, mikor lesz itt a kezelés ideje?

Ez olyan betegség, mint akit „titkos féreg foga rág”. Először a kialakulásának okain kellene igazítani. Egyik ilyen ok az, hogy a betelepítetteket nyíltan ritkán, de alattomosan gyakran gúnyolták a korábban itt élők. Újságban, könyvekben is megesett, hogy „csángó”-nak titulálták némelyiküket. Ez a mindig kéznél levő sértés – oktalanul és indokolatlanul bántotta őket, és többször megesett, hogy mulatságban, kocsmában egy-egy ilyen meggondolatlan megjegyzés miatt előkerült a kés a csizmaszárból.

Nem tudni, hogy milyen előzmények és előítéletek alapján nézték le a csángó népcsoportot a székelyek, hiszen román környezetben a csángó is melldöngetően büszke arra, hogy ő csángó.⁸ Ki érti ezt? Mindenesetre a kakasdiaknak – s a más községbeli székelyeknek – fontos volt, hogy székely önérzetüket ne sértsék s őket ne vegyék egy kalap alá holmi csángókkal!

---

⁸ Adatközlő: Posta Péter, Szekszárd, Cinka u. 88.

Tanulmányozásra érdemes ez a büszkeség; min alapszik és mi a célja? Ez anynyira fontos kérdés volt, hogy Sebestyén Ádám a monográfiában⁹ külön fejezetet szánt a csángók-e a bukovinai székelyek kérdés megvilágítására. Lám mi sem kerülhettük el ennek a kérdésnek a megemlítését.

Van pozitív alap is. Többségében ide, Kakasdra települtek a hajdani Andrásfalváról a hangadó, meghatározó egyéniségek s ez módosított eredményt hozhatott. Nézzük meg ezeket a körülményeket egy kicsit közelebbről.

Az otthoni – andrásfalvi – közösségi életben, a fonóban, a lakodalomban, a keresztelőben, a bálokban és egyéb közösségi eseményeken hangadók, meghatározó személyiségek voltak – ők voltak az informális vezetők s nagyrészt Kakasdra települtek.

Földi István¹⁰ ezért írhatja: „...általában a kakasdi telepések nagy része tanulmányos, minden iránt érdeklődő. Az asszonyok szépen szönek, szeretik a szép énekeket, meséket, régi történeteket, melyeket igen ízesen adnak elő...”

Így már közismertek: Sebestyén Lajosné (*Geci Lajosné – a szerk.*) a híres mesemondó, Molnár Antal (*Ádám Pista Anti – a szerk.*) az andrásfalvi dalok ismerője, Palkó Józsefné (*Palkó Józsefné Zájcz Zsuzsi néni – a szerk.*), akinek meséit könyvként¹² is kiadták és László Márton (*Pintyer Feri Marcika – a szerk.*) a népszokások krónikása.”

A székely hagyományörzés az idézett felsorolásban szereplő személyek létre, tevékenységére alapult. Természetesen az új élet megalapozásakor nem az volt a legfontosabb, hogy székelyes lakodalmat tartsanak, mintegy demonstrálva a különbözőséget. Vagy nem volt létkérdés, hogy a csobánózást – ahogy otthon nevezték a bötlehemezést, mint hagyományos népszokást felelevenítsék. Ellenkezőleg... a betelepülők természetes reakciója az volt, hogy alkalmazkodjanak az új körülményekhez. Ehhez eddig – a különös tudásuk megmutatására az új környezetben várakozni kellett. Mindezek felhalmozódva jelen voltak, akkor is, ha visszafogták magukat, s végtére is valamilyen szinten minőségi változást követeltek. S ez be is következett.

A néprajztudomány szakemberei felfedezik a bukovinai székelyeket. A magyar hivatalos néprajzi, tudományos és népművelő intézmények a betelepülőknek a többi magyar népcsoporttól eltérő beszédét, öltözködését, népszokásainak másoknál eddig nem tapasztalt sajátosságait majdnem egy évtizedes késedelemmel észlelik. A sorban első a Magyar Tudományos Akadémia Népzene Kutató cso-

---

⁹ Sebestyén Ádám: A bukovinai andrásfalvi székelyek élete és története Madéfalvától napjainkig (Tolna megyei Könyvtár, Szekszárd, 1972)

¹⁰ Földi István i.m. 141-142. oldal

11 1. sz. melléklet: Sebestyén Ádám hagyatékában fellelhető kézirataiból és levelezéséből, valamint újságkivágásokból (1953)

12 1. sz. melléklet: 1. oldal (1954)

portja. Kiss Lajos tanár úr volt az első, aki 1953-ban felkérte Sebestyén Ádámot¹³ – az akkor még ismeretlen, de nem kezdő fiatal kakasdi kántort, hogy készítse elő a csoportja gyűjtőmunkáját.

Kiss Lajos tanár úr – aki később sokat segített Sebestyén Ádám népdalai gyűjtésének irányításában, a Népdalcsokor című könyvének kiadása előkészítésében – 1954-ben a bukovinai székely táncok gyűjtéséhez is segítséget hozott Lugossy Emma személyében.¹⁴

A betlehemes szépsége miatt 1954-ben a MTA Népzene kutató csoport tagjai Dr. Kiss Lajos és Kertész Gyula tanárok felgyűjtötték, és magnetofonszalagon megörökítették a betlehemezést.¹⁵

A betlehemezés, – ahogy Andrásfalván mondták a betlehemezés a Magyar Népzene Tára II. kötetében Kiss Lajos szerkesztésében – magnófelvételtől kottázva – megjelent nyomtatásban.

Az 1956-os forradalom utáni napokban Domokos Pál Péter¹⁶(15) tanár úr közvetítésével a Magyar Rádió hangszalagra rögzíti a Betlehemes játékot, amelyet 1956

december 24-én este közvetít a Kossuth Rádió. (A hangfelvételt később a rádió hangarchivumából sorozatban hanglemezként is kiadták.)

Időközben Dégh Linda gyűjtésében, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel megjelent a Kakasdi népmesék¹⁷. Palkó Józsefné (Zájcz Zsuzsi), Andrásfalvi György (Zájcz Gyurka), Sebestyén Lajosné (Geczi Lajosné) és László Márton (Pintyer Marcika) meséivel és a Halottas Könyvéről készült tudósítással.

Zsuzsi nénit 1957 decemberében kelt levelében mesemondóként a budapesti Irodalmi Színpadra invitálja Dégh Linda¹⁸

Aztán sokáig látszólag nincs hagyományörzés, és Sebestyén Ádám sem levelez a népszokásokról. Viszont van társadalmi élet: TV még nem volt – így a fiatalok a hosszú téli estéken guzsalyasba járnak, a kukoricafosztásban és a dohány-simításkor is folyik a mesélés az éneklés; csak Sebestyén Ádámnak a budapesti tanárokkal való levelezése szünetel.

1960-ban megalakul a községben a termelőszövetkezet. Léte és tevékenysége vi-tathatatlanul a közösségi lét új színterét és lehetőségeit jelenti. Az új körülmények között csak a magukra találás váratott még magára. A fakadás első jele 1965-ben elérkezni látszik.

---

¹³ 1. sz. melléklet: 10. oldal (Sebestyén Ádám: az 1982. évi betlehemezés színpadi bevezetője részlet)

¹⁴ 14 Betlehemes játékok – A magyar Rádió hang archívumából – a/ oldal: Kakasdi székely betlehemes (Radioton.–SLPX 18143 – Bp. 1985) – adat a borítóra írt ismertetésben

¹⁵ 1.sz. melléklet: 1. oldal (1956)

¹⁶ 16 Betlehemes játékok – A magyar Rádió hang archívumából – a/ oldal: Kakasdi székely betlehemes (Radioton.–SLPX 18143 – Bp. 1985)

¹⁷ Új magyar népköltési gyűjtemény – Kakasdi Népmesék I–II.(Akadémiai Kiadó Bp. 1960)

¹⁸ 1. sz. melléklet: 1. oldal (1957)

Az első jel arról, hogy a bukovinai kultúra egy kis darabja erre felé is érdeklődésre tarthat számot, egy kiállítás szervezésével válik láthatóvá. Meghívó érkezik. Sebestyén Ádám részére a pécsi Janus Pannonius Múzeumból, amely a Bukovinai székek szőnyegművészete című kiállításra invitálja.¹⁹

A hivatalos kulturális intézmények és az egyszerű falusi kántor között közvetítőként megjelenik Moldován Vilma váraljai tanárnő, aki néprajzi gyűjtőmunkára serkenti Sebestyén Ádámot s egyben szervezi, hogy a székelly táncokról filmfelvétel készüljön.²⁰ Moldován Vilma tanárnő a közvetítő a Néprajzi Múzeum agilis munkatársa, Földes Lászlóné Györgyi Erzsike és Sebestyén Ádám között is. A közvetítés célja az, hogy a betlehemezés kellékeit a Néprajzi Múzeum országos gyűjteményében helyezték el.

Idézet Földesné leveléből: „Moldován Vilma értesített róla, hogy február elején meg volna a lehetőség arra, hogy lefilmezzük a betlehemezést. ...ha pedig a betlehemezés megtörtént nagyon szeretnénk, ha lehetővé tennék, hogy a betlehemezés kellékeit együttesen a Néprajzi Múzeum országos gyűjteményében helyezhessük el, hogy ott későbbi generációk is láthassák és örök időkre megőrződjék, ne kallódjon és pusztuljon el.”²¹

A múzeum fontosnak tartotta, hogy mielőtt leltári tárgyak lennének a betlehemezés kellékei, ezt megelőzően filmen kellene rögzíteni „A film kitűnően sikerült, most állítja össze a rendező Basilides Ábris. Azt hiszem megőrülnek majd a bukovinaiak – kivált Kakasdon – hogy ország-világ láthatja betlehemezésüket. Amint olyan állapotban lesz a film, megmutatjuk az érdekelteknek”²² – írja Kiss Károly néprajzi gyűjtő.

„... nem lesz nehéz őket meggyőzni arról, hogy milyen szép emlék lesz, ha az ő betlehemezésük minden kelléke együtt megőrződik” – írja Földesné.²³

A kakasdiak eladták a Néprajzi Múzeumnak a betlehemezés kellékeit. Sebestyén Ádám örömeinek ad hangot a Györgyi Erzsikének írt levelében: „...bár amikor a jelmezeket a múzeum részére eladták, úgy nézett ki, hogy soha többet nem fogják feleleveníteni a betlehemezést. De még ...rajtam kívül volt még egy akaraterő Mátyás László (*Begyji László – a szerk.*) személyében. Főleg neki köszönhető, hogy teljesen felelevenítették – teljesen új szereplőkkel – a Betlehemeset.”²⁴

Ebben a levélben további híradást olvashatunk: „A betlehemesek falujárásakor azt tapasztaltam, hogy – amint a kép hátuljára is írtam – a betlehemezés nem avul el, mindig új marad az emberek életében. Ebből a felvételből minden szereplőnek adtam egy-egy képet. Nem lehet leírni a lakosság rajongását, mellyel házról-házra várták a betlehemeseket. Még más falukból is sokan jöttek rokon-látogatni elhozva gyermekeiket, hogy azok is megláthassák.”²⁵

---

¹⁹ 1. sz. melléklet: 2. oldal (1965)

²⁰ 1. sz. melléklet u.o. (1965)

²¹ 21 1. sz. melléklet 3.o.: Levél Néprajzi Múzeum/Györgyi Erzsébet muzeológustól (Bp. 1965.02.05.)

²² 22 1. sz. melléklet 3.o.: Levél Kiss Károlytól (Bp. 1965.03.25)

²³ 23 1. sz. melléklet 2.o.: Sebestyén Ádám Györgyi Erzsikének (piszkozat levél részlete nem dátumozott)

²⁴ 1. sz. melléklet 2.o.: Sebestyén Ádám leveléből Néprajzi Múzeum/Györgyi Erzsike részére

²⁵ 1. sz. melléklet Uo.

A betlehemezés sikere után – a farsang elején igen jól sikerült csobánbált rendeztek, amelyen a hangulat fokozására 10–15 percig a három csobán beöltözve szórakoztatta táncaikkal és mókáikkal a megjelenteket.”²⁶

Ide kívánczik az, hogy a kakasdiak betlehemes játékaról egy filmfelvétel elkészült, de a rendező korai halála után elkallódott a kópia. Erre utaló megjegyzés Kiss Károly 10 évvel későbbi híradásában az Új Tükörben²⁷ található, s az újabb későbbi TV-felvétel előkészítése okán Györgyi Erzsike is utal a balsikerre: „... én is úgy veszem, hogy itt a vissza nem térő alkalom arra, hogy a múltkori kárba vesztett filmezést jóvátegyük”²⁸ – írja Sebestyén Ádámnak az újabb felvétel előkészítését kérő levelében.

Megint eltelik egy-két év, és semmi hír a kakasdiakról. Azaz egy van: a Magyar Rádióból Nagy Piroskától érkezik egy levél Sebestyén Ádámnak, amelyben arról értesíti, hogy Hangjegyek a kapanyélen²⁹ címmel 1968. január 14-én vasárnap riport lesz hallható – amelyben a TSz-ben dolgozó Sebestyén Ádám néprajzi gyűjtőmunkáját mutatják be a rádióhallgatóknak.

Időközben Sebestyén Ádám néprajzi gyűjtőmunkája egyre szélesedik, az Országos Nyelvjárási- és Gyűjtőpályázatokra szakmailag egyre tartalmasabb, értékesebb dolgozatokat készít.³⁰ Az etnográfia szakmával egyre bővülő kapcsolatrendszere és eredményei alapján Ortutay Gyula elnök aláírásával érkezik számára az értesítés, szó szerint „a Magyar Néprajzi Társaság az 1971. XII. 15-én megtartott választmányi ülésén Önt a Társaság rendes tagjává választotta”³¹

Mielőtt az együttes alakulását és történetét tárgyalnánk, ide kívánczik egy 10 évvel későbbi levélből Sebestyén Ádám helyzet értékelése:³² „...az ő /azaz az együttes – a szerk./ műsoraikon keresztül ismeri meg a nagyközönség a székelység szellemi életét, hagyományait. Hisz az itt élő székelyek, mivel menekülve jöttek, nem hozhattak magukkal egyebet, mint a munkához szokott szíves önmagukat, és azt a csodálatos kultúrát, amit kétszáz esztendőn keresztül őriztek bukovinai számkivetettségükben. S most ezt itt tovább próbálják ápolni. Jó látni gyönyörű népviseletüket, és jó látni, hogy mind többen készítik el azt – főként a szülők a gyermekeik és az unokáik részére. Ezen kívül mind több házban meg lehet találni a hagyományos székelyes szépen vetett ágyakat. Ugyanakkor egyre több asztaváta kerül elő, és mind többen kapcsolódnak bele a székelyes festékesek és szőttesek szövésébe, varrásába.”

---

²⁶ 1. sz. melléklet Uo.

²⁷ Búcsú a betlehemtől (Kiss Károly; Új Tükör 40–41. oldal – 1979.01.07.)

²⁸ 1. sz. melléklet 6.o.: Néprajzi Múzeum/ Földesnél leveléből (Bp. 1973.11.14)

²⁹ 1. sz. melléklet 3.o.: Magyar Rádió/Nagy Piroska levele Sebestyén Ádámnak (Bp. 1967.12.27.)

³⁰ Sebestyén Dezső: Sebestyén Ádám élete és munkássága (Székely Szövetség, Szekszárd, 1996)

³¹ 1. sz. melléklet 3. oldal: Magyar Néprajzi Társaság (Budapest, 1971.12.28.)

³² 1. sz. melléklet 9.o. Sebestyén Ádám levele Balás Gábornak a Székelyek nyomában c. könyv szerzőjének (Kakasd, 1982.02.24)

A KAKASDI HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYÜTTES 30 ÉVÉNEK ESEMÉNYEI DIÓHÉJBAN

„1971. szeptember: – mint azelőtt is minden évben – Szekszárdon megrendezték az immár hagyományossá vált szüreti napokat. „A rendezőség meghívására Kakasd székely lakossága is megmozdult. A községi tanácselnöke, a kultúrotthon igazgatója és még néhányan úgy véltük, hasznos lesz a felvonuláson való részvételünk, mert itt be tudjuk mutatni a nagyközönség előtt, hogy nekünk is van néphagyományunk és szép népviseletünk. A felvonuláson a népviseleti szépségverseny menetébe soroltak be bennünket. Két szekéryi szépség, így is mondhatjuk. Az egyik szekéren a lányok, a másikon az idősebbek csoportja foglalt helyet. Csendben, énekszó nélkül haladtunk végig a hatalmas tömeg között, felvonulásunk ennek ellenére szép és látványos volt. A zsűri a III. díjjal jutalmazott meg bennünket.

Már akkortájt gondoltam arra, hogy Kakasdon is kellene szerveznünk egy jól működő népi együttest. Erre részben biztatást adtak az akkor folyó Röpülj Páva TV-adások, majd később az érdi, és még néhány pávakör megalakulása.”³³ – írja Sebestyén Ádám a Honismereti Híradóban megjelent írásában.

1972 ősze: a Hagyományörző Együttes megalakulásának időpontja. Az előbbi tudósításban megjelölt „...jó gondolatot tett követte, mert 1972 őszén bár nehezen, de mégis sikerült megalakulnia a ma is jól működő együttesnek.”³⁴

Azt sem igen veszik észre, hogy megalakultak s nem is igen tudják, hogy mibe fogtak! A dolog úgy indult, hogy a községi ifjúsági szervezet titkára – akit történetesen Sebestyén Ádám Tibornak hívnak és Sebestyén Ádám legkisebb fia – a barátaival megbeszéli, hogy egy szüreti felvonulást szerveznek, ahogyan a környéken más községekben is szokás. Csak annyi különbséggel, hogy székelyes ruhákban tartják a felvonulást és az azt követő bált. A bál elején egy kis műsort terveznek.

Sebestyén Ádám írásában megerősíti: „...megalakulásunk első szereplői között a KISZ fiataljait kell megemlítenem, akik örömmel vállalták az Andrásfalván ismert népi táncok betanulását. A táncokat a még ma is élő idősebb emberek közreműködésével tanítottuk meg a fiataloknak.”³⁵

Magam is emlékszem, hogy esténként – nálunk a konyhában – milyen esetlenül fogództak össze az öregek a fiatalokkal, hogy a lépéseket tanítsák, tanulják. Zene nem volt, hát dúdolták vagy szöveggel énekelték a dalokat s erre lépkedtek a tánc ritmusa szerint.

Ének és tánc már volt. Az eseményhez illő öltözék is került. „Az idősebbek tulipánosládáiból előkerültek a 100 éves koronás, tükörvirágos, favirágos, epres rokolyák, a szedettingek, a derekbundák, a lábik és a teveszőr ruvák */fejkendő – a szerk./*. Ugyanakkor, hogy a férfi szereplők megjelenése is szebb, mutatósabb legyen, Molnár Ágoston bácsi, aki nagy mestere a szabás-varrásnak, 16 db

---

³³ Sebestyén Ádám: A kakasdi székely népi együttes (Honismeret Híradó 1974. 4.szám 68. oldal)

³⁴ Uo.

³⁵ Uo.

zsinóros férfi lájbit varrt, és ugyanannyi fehér posztó harisnyát.”³⁶ Molnár Ágoston bácsi éjszakáit feláldozva három hónapig dolgozott az együttesnek készített ruházaton.³⁷

„Andrásfalvi Györgyné bokkrétát készített a fiúk kalapjára. Kozma Szilveszterné pedig 22 db női lájbit készített azok részére, akik nem tudták azokat az öregektől beszerezni.”³⁸

„Azt, hogy miből tellett ennyi ruhára, most nem írom le, mert a felhasznált összegek értékben akkor egy gyári munkás 5–6 havi munkabérét, ma egy fiatal forintban számolt havi zsebpénzét tennék ki; akit érdekel, elolvashatja Sebestyén Ádám tudósításában, vagyis a ³⁹ lábjegyzetben megjelölt helyen.

A szüreti felvonulás és a bál jól sikerült. Erről így számol be Sebestyén Ádám: „Az együttes Kakasdon mutatkozott be először, 1972. szeptember 18-án. Az egész falu megmozdult, mindenki meg akarta nézni a mintegy 60 főből álló csoportot most már teljes népviseletben. Jóleső érzés volt látni mind a legényeket, mind a férfiakat székelyes fehér harisnyában, fehér ingben és lájbiban, csizmában, és bokkrétás árvalányhajas kalappal a fejükön. A lányokat és az asszonyokat pedig színes öltözetükben: koronás, tükörvirágos, favirágos stb. rokolyákban, szép piros bársony „cánklis” lájbiban és derekbundában, szebbnél szebb mintájú kivarrrt, illetve szedettingekben. Már magában a látvány is nagy hatással volt a közönségre.”⁴⁰

1973 február 10. ...délután és este székely farsangot tartanak a községi kultúrotthonban. Erről terjedelmes újságcikk jelenik meg a Tolna megyei Népújságban Ordas Iván tollából.⁴¹ „Az együttes mintegy másfél órás műsora néphagyományok, népszokások felelevenítéséből áll. Fonóestet tartunk a műsor keretében. E dalokkal teli jelenet színességét és szépségét kiemeli Fábíán Ágostonné (*Rudi Mária*), az együttes mesemondója, aki eddig már mintegy 90 mesét mondott gyűjtésében magnószalagra. Sok ideig a Tolna megyei Népújság Mese rovata az ő meséit közölte.”⁴²

„Igen szép jelenete műsorunknak egy karácsonyi néphagyománynak a felelevenítése. Szokás szerint a legények karácsony estéjén megénekeltek a lányokat. Két huszár verselt, majd táncoltak. Végül a legszebb és legcsattanósabb jelenet a lakodalmas csokor. Ezt a jelenetet szépen fűszerezi az Andrásfalván ismert „hétfélés” népi táncok bemutatása. ...az idősebbek úgy érezték, mintha Bukovinában Andrásfalván, otthon volnának...”⁴³ – írja Sebestyén Ádám.

---

³⁶ Uo.

³⁷ Uo.

³⁸ Uo.

³⁹ Uo.

⁴⁰ Uo.

⁴¹ Ordas Iván: Székely farsang Kakasdon (Tolna megyei Népújság, Szekszárd, 1973.02.13.)

⁴² Sebestyén Ádám i.m. 67. oldal

⁴³ Sebestyén Ádám i.m. 68. oldal

Óriási a siker helyben – mert két hét múlva meg kellett ismételni az előadást, és felkérések érkeznek vendégszereplésekre Harcraól és más községből.⁴⁴

Az együttes a fellépéseit már székely népviseletben tartja. „A férfiak részére fehér harisnyát és lájbit is varrattunk...” – írja Sebestyén Ádám Domokos Pál Péternek.⁴⁵

A jó hírre – mármint az együttes sikerére – Domokos Pál Péter válaszlevelében többek között azt írja: „...örvendek annak is, hogy újabb Pávakört alakított. Fontos volna, hogy egy úton járjanak és maradjanak a székelyek...”⁴⁶

A szereplésnek visszhangja volt a megyei sajtón túl a rádió pécsi stúdiójában is, ahonnan egy riportműsorban való közreműködésre kérik fel az együttest.⁴⁷

Sebestyén Ádám válaszlevelében további bujdosó búcsúdál és katonadal betanítását is ígéri.⁴⁸

A rádiós szereplésig több hónap telik el, addig az együttes a Harc községbeli vendégszereplést követően nagy sikerrel fellép Bonyhádön a Zománcgyár kultúrotthonában, Húsvét utánra pedig Lengyelre, Mucsfára és Zombára van meghívása.⁴⁹ Az együttes Sióagárdön is szerepel. A műsor mindenütt egyforma:

- a guzsalyas ad keretet a mesének,
- majd a karácsonyi ünnepkör dalait eléneklük,
- és végül eltáncolják az andrásfalvi lakodalmast.⁵⁰

Az együttes június 17-én 15-20 perces műsorral részt vesz Decsen a Sárközi Lakodalomban,⁵¹ majd meghívást kap a Szekszárdi Szüreti Napok rendezvényeire. Mindkét helyen nagy sikerünk volt⁵² – írja Sebestyén Ádám. A szekszárdi felvonuláson a lakodalmas kontyoló menetét mutattuk be. Székéren, a tulipánosládára megvetve vittük a menyasszony gúnyját, énekelve és a Hétfülés táncokat lejtve haladtunk a tapsoló tömeg között. Felvonulásunk annyira szép, látványos és hangulatos volt, hogy azt mondják az első díj járt volna érte, de valaki a zsűri tagjai közül észrevette, hogy az asszonyok és lányok lábán nem egyforma cipő volt. Örültünk a második díjnak is, de még jobban az erkölcsi elismerésnek.⁵³

Ezt megelőzően a rádiófelvétel előkészítése folyik, és 16-án este – lévén szabad-szombat – mindenki részt tudott venni a felvételen. A decsi szereplés előtti este Kakasdon megtörténik a helyszíni rádiós műsorkészítés.⁵⁴ Az elkészített riportműsor szövegét Sebestyén Ádám legépelte.

---

⁴⁴ 1. sz. melléklet 4.o.: Sebestyén Ádám Morvay Péternek írt leveléből (Kakasd, 1973.02.28.)

⁴⁵ Uo. 6.o.: Sebestyén Ádám levele Domokos Pál Péternek (Kakasd, 1973.04.08.)

⁴⁶ Uo. 6.o.: részlet Domokos Pál Péter leveléből (Bp. 1973 nagyszombat)

⁴⁷ Uo. 4.o.: Magyar Rádió Pécsi Stúdiójából Dr. Nádor Tamás levele (Pécs, 1973.02.12)

⁴⁸ Uo. 4.o.: Sebestyén Ádám válaszlevele (Kakasd, 1973.02.27.)

⁴⁹ Uo.5.o. Sebestyén Ádám levele Dr. Andrásfalvi Bertalannak (Kakasd, 1973.04.01)

⁵⁰ Uo.6.o. Sebestyén Ádám köszöntője Sióagárdön (időpont nincs)

⁵¹ Uo. 5.o. Sebestyén Ádám levele Dr. Nádor Tamásnak (Kakasd, 1973.06.01)

⁵² Sebestyén Ádám i.m. 68.oldal

⁵³ Sebestyén Ádám i.m. 68.oldal

⁵⁴ 1. sz. melléklet 5.o.: Nádor Tamás levele Sebestyén Ádám nak (Pécs, 1973.06.08)

„A műsort a Kossuth rádióban augusztus 12-én 17.05-kor, a pécsi stúdióban – bővített változatban – ugyanezen a napon 18.10-kor közvetítik.”⁵⁵ – írja levelében a főszerkesztő.

1973. szeptember 16. ...a Szekszárdi Szüreti Napok felvonulásán székely ruhában már két szekérnyien vesznek részt.⁵⁶ Meg is nyerik a szépségverseny második helyezését. Kaptak egy gyönyörű érmet és harmincezer Ft-ot, amit székelyes ruhákhoz való anyagvásárlásra költöttek.

Egy héttel később Zalaegerszezen vendégszerepelnek.⁵⁷

November 23-án a sióagárdi együttesel együtt a Múzeumi Napok rendezvényén Budapesten a Nemzeti Galériában lépnek fel. „Sajnos nem volt hangszóró, a helyiségnek rossz volt az akusztikája, ezért műsorunk legszebb részeit el kellett hagynunk”⁵⁸ – írja Sebestyén Ádám a Honismereti Naplóban. Halász Péter visszajelzése Sebestyén Ádámnak: „...feleségem gyönyörködött magukban, kevésbé a rendezésben...”

Halász Péter, a Honismereti Híradó szerkesztőjeként 1973 decemberében felkéri Sebestyén Ádámot, hogy írjon beszámolót az együttes születéséről, eredményeiről. Az együttes alakulásáról bő egy évvel később jelent meg Sebestyén Ádám írása.⁵⁹

Tekintsük át az együttes első évét: az eseti csoport, – amely utólag magát együttesnek nevezi, 1971-ben egy alkalomra, a szüreti felvonuláson való néma részvételre; majd 1972-ben némi tudatos szándékkal, még nem pontosan körvonalazott célokkal – önkéntes egyéni indíttatásból bukovinai székelyekből, idősekből és fiatalokból alakult. A csoport nevét Sebestyén Ádám noteszében szereplő terminus szerint így jegyzi: Kakasdi székely Pávakör és táncegyüttes.

Szerepeljen itt az alapítók teljes névsora Sebestyén Ádám noteszéből, a nevek mellett szereplő jelzésekkel együtt:

Férfiak 1. Sebestyén Tibor X+; 2. Zsók Vince X+; 3. Jakab Feri +; 4. S. Illés Jancsi X+; 5. Molnár Zoli+; 6. Hucker Misi X+; 7. Kelemen Feri X+; 8. Kásler Lajos X+; 9. S. József 360 X+; 10. S. Antal 41 ++; 11. S. Gergely 139 + ii ; 12. Mátyás Antal 128 Xi-; 13. Molnár Lázár 196; 14. Jordáki Gergely ++; 15. Nemes József ++; 16. Simcsik Pál +i+; 17. Sebestyén Péter X; 18. Mátyás Begyi Anti ;

Vezetői:

Sebestyén Ádám +; ? Kelemen Gergely (tanár); ? Molnár Ágoston +; Kozma Szilveszter +;

Zenészek: Cser Jancsi; Cser Pista; Cser Jóska.

Nők: 1. Sebestyén Márta +++; 2. Kozma Erzsébet +++; 3. Kozma Rózsika +++; 4. Mátyás Annus ++; 5. S. Erzsébet 75++++; 6. S. Gizi 75++++ ; 6. Kerekes Jánosné +++++;

---

⁵⁵ 1. sz. melléklet 6.o.: Nádor Tamás levele Sebestyén Ádám nak (Pécs, 1973.08.01)

⁵⁶ Uo. 6.o. Sebestyén Ádám levele Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és Könyvtárba (1973.09.09.)

⁵⁷ U.o.

⁵⁸ Sebestyén Ádám i.m. 68.oldal

⁵⁹ U.o.

7. Dávid Jánosné +++; 8. Juhász Nándorné +++; 9. S. Ádámné +++; 10. S. Antiné 41. +++; 11. S. Péterné 60 ++++; 12. Máté Lászlóné +i+++; 13. Kozma Szilveszterné ++; 14. Mátyás B. Antiné i++; 15. Juhász Ágostonné ++; 16. Jordáki Gergelyné +; 16. Molnár Marika+; 17. Darabos Józsefné +++; 18. Nemes Józsefné +++; 19. Hucker Mihályné +; 20. Hortobágyi Jánosné+++; 21. Zsók Rózsi ++; 22. Darabos Anna +++; 23. Balázs Erzsi+; 24.Fábián Ágostonné +; 25. Zsók Ambrusné; 26. Kelemen Jánosné; 27. Dunai Teri; 28. Sebestyén Mari 360; 29. Sebestyén Anus; 30. Mátyás ?;

Az alapítóknak – mint csoportnak – a célja az volt, hogy valahol megmutassák magukat; megmutassák önmaguknak és másoknak a másságukat; megmutassák az egybetartozásukat; megmutassák az otthoni ünnepi viseletüket, hogy vannak még Andrásfalváról hozott teveszőr rokolyáik, szedettingeik és még a lájbijukat sem ette meg a moly. Máshol ugyanis nem mutogathatták, mert nem volt alkalom.

Az öregek már nem változtattak öltözetükön, tovább hordták a rokolyát és a kreccsánt, de ez egyszerű sötét anyagból készült. A középkorúak és a fiatalok „kivetkeztek”, s így hétköznap a konfekcióban készített „vigána”, vasárnap a „jersey” kosztüm lett az elfogadott viselet. A férfiak pedig „nadrágosok” lettek.

De nem csupán a ruhákat akarták megszellőztetni. Fokozatosan rádöbbentek arra, hogy meséik, dalaik, a népszokásaik – pl. a betlehemezés és a lakodalom, s ebben a táncaik és az énekeik – érdekesek más magyaroknak, hiszen hivatalos szakemberek megörökítik, gyűjtik és fényképezik sőt filmezik azokat.

Andrásfalván értelmetlennek tűnhetett színpadon fonót tartani, közben mesélni és énekelni – tehát nem tették! Mert ott hétköznap esténként természetesen minden lányos háznál lehetett ugyanezt tenni s jeles alkalmakkor vagy a húshagyati- vagy a Péter-Pálkor tartott búcsúbálban – ünneplő viseletben énekelni és táncolni. Kinek mutatták volna a színpadon azt, amit mindenki – amikor kedve tartotta – ezt saját magánügyként maga megtehetette?

Természetesen lehetett volna otthon Andrásfalván is színpadon gyakorolni (ha lett volna színpad!) azt, ami mindenki számára ismert és hétköznapi volt, ha a természetes szokásaikat és a viseletüket megmutathatták volna másoknak, mint ahogy ezt ma szervezeten megtehetik fesztiválokon és különféle rendezvényeken. Erre csak egyszer volt néhányuknak alkalmuk. Megsárgult fényképfelvétel tanúsítja, hogy Bácskából 1942 augusztusában az andrásfalvi származásúak közül Csucsk Istánka /*Kelemen István ragadovány neve – a szerk./* és Geci Orbán Ádám /*Sebestyén Ádám ragadovány neve – a szerk./* is tagja volt a bukovinai delegációnak, amelyet a Gyöngyös bokréta⁶⁰ rendezvényre Budapestre utaztat- tak, ahol ők ketten a karácsonyi köszöntőt mondó huszárokat alakították.

---

⁶⁰ A Gyöngyös bokréta rendezvényen a város színház előtt készített felvétel hátoldalára írt Sebestyén Ádám jegyzete szrt.
(Magyar Fotóriport Iroda, Bp. VIII. Tisza Kálmán-köz 7. -1941.08.17.)

Gyöngyös bokréta Budapest (1942)

Egyébként otthon ha a saját népszokásukat mutatták volna be színpadon, ki lett volna rájuk kíváncsi? Nem lett volna előadásának produkció értéke. Hiszen a szokás szerinti cselekedeteknek természetes helyszíne annak idejében a lányok házáknál volt.

Kakasdon kezdetben, de az elmúlt 30 évben, és ma is, az együttes keretében végzett öntevékeny népművelési munka motorja az, hogy van-e elégséges fellépési, szereplési lehetőség. Ha van meghívás szereplésre, ha van fellépési lehetőség, akkor mindig feltámad az együttes – vonhatjuk le a következtetést az elmúlt harminc év tapasztalataként.

Ezen állításomat azzal támasztom alá, hogy apám az első években is és később is gyakran panaszolta, hogy a próbákra nem jönnek a szereplők, "...csak akkor jönnek, ha fellépésre készülünk" – mondta.

Teljesen egyértelmű az, hogy az együttes tagjai szereplők. Ez természetes, mert nem Bukovinában élünk! Nem marasztalom el őket azért, hogy hagyományőrzés címén nem élük a népünk volt szokásait. Csak megtanulják – nem megélik a szerepet és bemutatják másoknak, mint őseik kultúrájának esszenciáját. A műsor után átöltöznek és már nem is különböznek másoktól.

Ez a természetes. ...a megváltozott világban megváltoznak a szokások, ám csak a számunkra kellemes szokásokat örökítjük át és őrizzük a múltból. A bukovinai székely szokásokból, a székely hagyományból a színpadokon bemutatott szokások ezek közül valóak.

Ehhez a gondolathoz kötődően – bár még csak az első évad értékelésénél tartok, de máris felvetődik az a kérdés, hogy az évek teltevel helyesen teszik-e azt, hogy a saját – hagyományőrzés címén – őseik táncai, énekei színvonalas szín-

padi bemutatása mellett más magyar tájegységek tánc- és dalkultúrájából merítenek és mint koreografált színvonalas színpadi produkciót mutatják be szintén ezen együttes tagjai? Erre nem most, és nem nekem kell válaszolnom, ám egy gondolatlanul kifejezem helyeslésemet, mert a közösségi szinten gyakorolható kultúr-információkat, úgymint: a magyar és más népek tánc- és mozgáskultúráját, a népdal és öltözködéskultúráját továbbörökítik s ugyanakkor mint látjuk, ezzel megnövekednek a szereplési, fellépési lehetőségeik. Ennyi kitérő után folytatom az együttes történetének feltárását, a megélt események felsorolását.

1974. február ...az MTV-2 Örökség műsorán bemutatják a kakasdi betlehemezésről készült filmet.⁶¹ Ez a film⁶² a Néprajzi Múzeumban is, de a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban is megtalálható színes felvételen.⁶³ A TV-ben bemutatták, de a kakasdiak nem láthatták, mert a dombok között megbúvó faluban nem volt fogható a 2-es adás. Emiatt Sebestyén Ádám a TV elnökével is levelezett - eredménytelenül, ugyanis a TV elnök ajánlott s az MTV1-es adásban sugárzott csángókat bemutató műsor messze állt a kakasdi székelyek érdeklődésétől, és egyáltalán sértőnek ítélték meg azt, hogy összevetésként őket az egyébként általuk nem ismert csángókkal!⁶⁴

1974. május 4 - 5 ...a bukovinai székelység hagyományainak kutatásáról folyt tudományos tanácskozás Szekszárdon. Első este a térségben élő és létező bukovinai székely együttesek mutatták meg magukat.

A Népújság híradása szerint a műsorban "este sor került a bátaszéki, érdi, felsónánai, izményi, kakasdi, kétyi és teveli székely pávakörök, művészeti együttesek műsoros estjére."⁶⁵

„A székely pávakörök és művészeti együttesek bemutatóján a kakasdi együttes a fonóest jelenetével, mesemondónk hangulatos meséjével, a karácsonyi jelenettel, valamint egy-két népi tánc felelevenítésével szerepelt, nagy sikerrel.”⁶⁶

„...1974-ben vendégszerepeltünk még Bonyhádon, Mórágyon, Bataapátiban és Tevelen. Mind a négy helyen nagy érdeklődéssel fogadták a műsorunkat.”⁶⁷

1978. január ...a Néprajzi Múzeum muzeológusával, a bukovinai székely származású Forrai Ibolyával történt egyeztetés alapján filmfelvétel előkészítése történik Izményben és Kakasdon. Izményben a legénytánc felvételéhez próbálnak.

---

⁶¹ 1. sz. melléklet 10. o.: Sebestyén Ádám bevezetője a Betlehemezés színpadi bemutatásának bevezetőjében (1982)

⁶² Andrásfalviak betlehemes játéka Kakasdon (az MTV megbízásából készítette a MAFILM Népszerű-Tudományos és Oktatófilm Stúdiója)

⁶³ Uo.

⁶⁴ Kornidesz Mihály MTV elnök válasza a TV műsorával kapcsolatban (SÁ levelezéséből – 1975)

⁶⁵ vfé: Szakmai tanácskozás a Bukovinából hazatelepedett székelység hagyományának kutatásáról (Tolna megyei Népújság, Szekszárd, 1974.05.05.)

⁶⁶ Sebestyén Ádám i.m. 68.oldal

⁶⁷ Uo.

Aggódnak, hogy a nagy hideg miatt a legények nem akarnak majd táncolni. Kakasdon zenészek nélkül folyik a próba.⁶⁸

A következő híradás a Röpülj Páva országos versenyéről szól. A Völgységben élő bukovinai székelyek megnyerték az országos versenyt.⁶⁹

A sikerben jelentős része volt a kis kakasdi mesemondónak, Mátyás Rózsikának, aki akkor 5 éves óvodás volt és aki Fábián Ágostonnénak, az együttes híres mesemondójának volt a „tanítványa”. Ugyanis Márka néni dadaként sokat mesélt az óvodai gyerekeknek s Rózsika tehetségesen eltanulta a mesemondás stílusát és a meséket.

Az országos versenyben az izményi együttesrel lépett fel a fotogén egyéniség, az öreg Bada Ferenc /*Sebestyén Ferenc – a szerk./*, aki a címlapon – s ezt követően a 2001-ben 99 éves korában bekövetkezett haláláig még sokszor – előtérben látható s aki kakasdi volt, de rendszeresen vendégszerepelt más székely együttesekben.

A mi kakasdi együttesünk csak a háttérből segítette a sikert.

A Magyar Unesco Bizottság az ELTE Unesco Club szervezésében az Unesco-asszociált iskolák tanulói számára néprajzi-művelődési tábort szervezett Szekszárd-Palánkon az iskola kollégiumában, amelyre felkérték Fábián Ágostonnét, hogy mutassa meg mese tudományát. A mesélőt és az együttest bemutató előadást Sebestyén Ádám tartotta.⁷⁰

A Szekszárdi Szüreti Napok Szüret '78 rendezvényén való megjelenéséért Szekszárd Város Tanácsának elnökétől az együttes köszönetet kapott.⁷¹

1979. december 16: Érden népművészeti kiállítást rendeznek. Meghívott előadóként Halász Péterrel együtt Sebestyén Ádám⁷² is hivatalos. Az együttes is részt vesz ezen a rendezvényen.

1981. Az együttes ismét hallat magáról. Sebestyén Ádám dr. Kovács Ágnes népmese kutatónak írt leveléből idézek: „...a kakasdi székely népi együttes újjászervezését ismét el kellett vállaljam, minden csütörtökön este próbát tartunk. Részemre ez is megterhelést jelent, hisz a műsort is nekem kell összeállítanom s a próbákat is nekem kell megtartanom. Szerencsére eddig elég jó a hozzáállás a szereplők részéről. A műsorban az andrásfalvi lakodalmat szeretném megeleveníteni a menyasszony és a vőlegény jelenlétével. S közben az Andrásfalván ismert táncokat is beleszójuk a jelenetbe.” – írja Sebestyén Ádám.⁷³

---

⁶⁸ 1. sz. melléklet 7.o. (Sebestyén Ádám levele Néprajzi Múzeum/Forrai Ibolyának – Kakasd, 1978.01.13.)

⁶⁹ Képriport (Tm.-i Népújság 1978.)

⁷⁰ 1. sz. melléklet 7.o.: (Felkérés Magyar Unesco Bizottság/Dr. Kovács Máté levele Bp. 1978.06.19.)

⁷¹ Uo. 7.o.: (Köszönet kifejezése/Dr. Nedók Pál tanácselnök levele – Szd, 1978.10.05.)

⁷² Uo. 8.o. (Meghívó/ Népművészeti Nap 1979.12.15.16.)

⁷³ Uo. 8.o.: Levél Dr. Kovács Ágnesnek (Kakasd, 1981.04.14.)

Az együttes június 6-án fellép a Sötétvölgyi Ifjúsági Táborban rendezett honismereti táborban. A műsor előtt Sebestyén Ádám előadását⁷⁴ hallgatják meg a gyerekek. Olvassunk el ebből egy kis részletet: „... igen jóleső érzés látni és hallani székely népi együtteseinknek hagyományörző műsoraikkal való fellépését. Hisz most már a nagyközönség az ő műsoraikon keresztül ismeri meg a székelység szellemi életét, hagyományainkat, amelyek a születéstől a halálig motiválják a családi és közösségi életünk cselekedeteit, egyes elemeit.”

A folytatása: „... sokáig úgy tűnt, hogy az új környezetben, az új társadalmi viszonyok között a tárgyi kultúránk is elvész, feledésbe merül. Szerencsére nem így történt. Az idősebbek tulipánosládáiból előkerültek a száz éves koronás, tükkörvirágos, favirágos, epres rokokó s az öltözetet kiegészítő szedettingek, lajbik, derekbundák és a fejkendőként szolgáló teveszőrnyak.

Hogy a férfiak megjelenése is székely népviseletben történjen, Molnár Ágoston bácsi – aki nagy mestere a szabás-varrásnak – elkészítette a zsinóros, Bukovinában viselt lájbit és a fehér zsinóros posztóharisnyát, ami a mai fogalmaink szerint nadrágként szolgált.”⁷⁵

A Honismereti táborban bemutatott műsort ekként konferálja Sebestyén Ádám: „... nézzétek meg a nemrég újjá alakult Kakasdi Székely Népi Együttes fonó jelenetét, amely jó néhány népdallal és Fábián Ágostonné – Márika néni – meséjével van fűszerezve. Utána pedig az andrásfalvi lakodalomból adunk egy kis ízelítőt; főleg azt a részét elevenítjük fel, amelyen az Andrásfalván ismert népi táncok kerülnek elő. ...és végül még csak annyit szeretnék elmondani, hogy a szereplésünk talán nem lesz egészen tökéletes, hisz alig néhány hete kezdtük meg a próbákat... – ... és főleg a hétfélés táncoknál előfordulhat, hogy a tánc egy-egy fordulatát talán még egy-egy szereplő hibásan járja. De még a mozsikások is bizony tapogatóznak a dalok játszásában. De ennek ellenére minden egyes szereplőnk odaadással fog dolgozni, és e rövid kis műsorunk a tetszésekkel el fogja nyerni.”

A konferálás folytatása kissé meglepő: „No! Aztán még valamit el kell mondanom: a bukovinai székelyeknél szokás szerint soha nem táncoltak páros táncokban lányok vagy asszonyok külön, férfi nélkül. Amelyik lány nem volt szemrevaló, az bizony csak figyelhette a mások vígasságát! Mai műsorunkban azért, hogy a táncbemutatónk tömörebb legyen, a szokástól eltérünk; asszonyok, lányok összefogóztatva fogják ropni a táncot! Mindezek elmondása után kívánom, hogy nagyon jól éreztétek magatokat! Éreztétek azt, hogy a bukovinai székelyek között vagytok!”⁷⁶

Sebestyén Ádám Madéfalvától napjainkig címmel történelmi műsort állít össze, amelyet arra szán, hogy a kakasdi együttes szavalókórusként mutassa be.⁷⁷

---

⁷⁴ Uo. 8.o.: Részlet Sebestyén Ádám előadásából (Magyar Úttörők Szövetsége II. Tolna megyei Honismereti tábora – Sötétvölgy; – 1981.06.22.)

⁷⁵ Uo.

⁷⁶ U.o.

⁷⁷ Uo. Sebestyén Ádám: Madéfalvától napjainkig – történelmi műsor (Kakasdi, 1981)

Az írás visszhangjaként idézem Sebestyén István dunaszentgyörgyi tanár levelének egy részletét: „Remek (ismeretterjesztő) műsor! ...több énekkel egy estét betöltő kedves, megható műsor. /A szereplők kívülről mondják az összekötő szöveget, a legendákat s a verseket!/ Semmit sem szabad kihagyni belőle! Ez így egész! Ne mutassa meg hozzánk nem értőnek! Tanulják meg s adják elő minden faluban. Ha lehet vigyék el Pancsova vidékére is, Érdre, Baranyába, Garára stb. A műsor nem enged felejtetni! A fiatalokat tanítja! Gratulálok és köszönöm, hogy elolvashattam.”⁷⁸

A premierre 8 évvel később Kismányokon a templomszentelésen került sor a Lengyeli Székely Hagyományőrző Együttes előadásában.⁷⁹ A templomszentelésről videofelvétel készült⁸⁰ és így ma is meghallgatható az előadás. A videofelvétel is jó, de a zsúfoltság miatt a szereplők nem voltak megközelíthetők és így nem láthatók!

1982 május 17–23.: Kakasdi Közművelődési Napok⁸¹

Ennek keretében május 20-án csütörtökön a Kakasdi Néptánc Együttes és a Bonyhádi Néptánc Együttes közös próbáját Kakasdon tartják, melynek célja a silladri tanulása – áll a meghívón az ajánlott program. Szombaton – 22-én 18 órakor – a Művelődési Házban tartják a Kakasdi Est rendezvényt, amelyen közreműködnek a Kakasdi Népi Együttes, az Izményi Népi Együttes, a Bonyhádi néptáncsoport és a Német Nemzetiségi Baráti Kör Kórusa.

Május 28-án a BHG Szekszárdi Gyárában vendégszerepel az együttes. Itt a szereplés előtt egy órányi gyárlátogatáson vesznek részt – olvashatjuk a szervező levelében.⁸² A gyári környezetben a munkásoknak a most frissített repertoárt mutatják be, A műsor zenésze – kényszerűségből – Sebestyén Ádám maga egy szál hegedűn húzza a táncokhoz a talpalávalót. Ezt egy rosszul sikerült fényképfelvétellel igazolom; a zene sem volt sokkal jobb, mert a hegedülésben apám kissé gyakorlatlan.

A népmesék gyűjtése közben szeptember végén Kovács Ágnesnek írt levelében⁸³ a bötlehemezés színpadi felújításának tervéről ír. A részletek: „...a kis betlehemet, a ruházatot, kellékeket a Tanács jóvoltából /költségén/ próbáljuk beszerezni, amely aztán a Tanács tulajdonaként megmarad az utókornak.” A levél folytatása nagyon fontos a jövő szempontjából: „Örülök, hogy a tanácselnökkel ilyen dolgokban szót lehet érteni” – írja. ...a további folytatás: „Földesenének a Néprajzi Múzeumban – ha netán találkozna vele – elmondhatja, hogy a mostani újonnan készített betlehem, ha kicsit nagyobb is, de pontos mása a tőlünk megvásárolt múzeumban lévő betlehemnek. ...nagyon szép.”

---

⁷⁸ Uo. 9.o.: Levél Sebestyén István tanártól (Dunaszentgyörgy, 1981.09.23.)

⁷⁹ Sebestyén Dezső videofelvételéről hangkazetta (Ea.: Sebestyén Ádám: Történelmi műsor (18') előadja.: Lengyeli Székely Hagyományőrző Együttes –Kismányok Templomszentelés, 1989. 10.08..)

⁸⁰ Dr. Gémes Balázs és Sebestyén Dezső felv.; Szerkesztés: Sebestyén Dezső (VHS felvétel –1989.)

⁸¹ 1. sz. melléklet 9.o. Meghívó a Kakasdi Közművelődési Napokra (1982.05.17–23.)

⁸² Uo. 10.o.: Köszönőlevél Babits M. Műv. Központ/Molnár Ernőné mts. – Szekszárd, 1982.05.20.)

⁸³ Uo. 10. o. Levél Dr. Kovács Ágnes kandidátus.népmesekutatónak (Kakasd, 1982.09.30.)

Ugyanezt a tervet ismerteti Andrásfalvi Bertalannal.⁸⁴ „...tíz év után az andrásfalviak betlehemes játékát újra felelevenítjük színpadi előadásban. A játékot a Karácsonyi ünnepkör szokásaival /a gyermekek megéneklése szenedején este, a leányok megéneklése Karácsony estéjén és az Aprószentekelést fogjuk bemutatni Karácsony napján du. 4 órakor a gyermekeknek, és este hatkor pedig a felnőttek részére.” A levél más helyén azt írja: „Előzőleg szokás szerint a Betlehemes szereplői részt vesznek a karácsonynapi 10 órás szentmisén, s majd utána a plébánián és a tanácselnöknél játsszák el szerepüket, s majd délután a színpadon folytatják. Másnap délután pedig azokhoz a házakhoz mennek el, akik előzőleg meghívták őket.”

A terv valósággá válik. A plébánián a tanácselnöknél és a faluban sok háznál fogadják a hagyományörzőket. A szereplés fogadtatásáról Sebestyén Ádám gyorsjelentésben tájékoztatja Kovács Ágnest. „... sajnáljuk, hogy nem tudtak lejönni. Csodálatosan szépen dolgoztak a Betlehemes szereplői, s velük együtt a karácsonyi szokások előadásában az együttes többi tagja is igen odaadóan dolgozott. Mind a délutáni, mind az esti előadásunkat telt ház fogadta. S mivel a betlehemesek a szentmisén is megjelentek, s utána a plébánost és az elnököt tisztelték meg kedves játékukkal, azért elmondhatom: igazi bukovinai Karácsony-nap volt Kakasdon.”⁸⁵

Ismét betlehemjárás Kakasdon címmel tájékoztat képriportban a szereplésről a Dunántúli Napló.⁸⁶

Ebben az évben még egy nagy öröm éri az együttest és a bukovinai székelyeket. Megjelent az immár híres mesemondó Mária néni előadásában Az aranyszörű báránka⁸⁷ hanglemeze. Erről szintén egy Kovács Ágnesnek írt levélből értesülünk. „E hó 11-én a Népművészeti Baráti Kör rendezvényén – úgy tudom Érden – az izményi együttes újra fellép. Kóka Rózsi minket is meghívott. Az együttest a Páva-busz viszi, s így a Népmesék-II.-ből jó néhányat felviszek... Közben a mesék hanglemeze is árusítva lesz. Ez alkalommal Rudi Mária is meg van hívva, tehát ő is ott lesz...”⁸⁸ – szól az értesítés.

1983. Két fellépés, és ebből egy rádiószereplés az év mérlege. Legalábbis a dokumentációból ez deríthető ki. A rádiófelvételt Maráz László készíti elő népzene-szakértő kollégájával Mádér Lászlóval együtt. Nézzünk bele a kapcsolatfelvételt előkészítő levélbe: „... mint már tavaly nyáron említettem – írja Maráz László – szívesen készítenék rádióműsort a bukovinai székely fonóról. Elképzelésem szerint egy olyan alkalmi együttes adná elő a műsort, amelyben izményiek és kakasdiak egyaránt részt vennének. Csizsér Ambrusnéval már beszéltem a tervről, ő szívesen részt vállalna a felvétel létrehozásából. Meg is állapodtunk vele, hogy ...próbát tart az izményi együttes, melyet népzene-szakértő kollégámmal,

---

⁸⁴ Uo. 10. o. Levél Dr. Andrásfalvi Bertalan kandidátusnak (Kakasd, 1982.12.16.)

⁸⁵ Uo. 11.o. Levél Dr. Kovács Ágnesnek (Kakasd, 1982,12,29.)

⁸⁶ . Betlehemjárás Kakasdon (Dunántúli Napló – tudósítás a 2. oldalon – 1982.12.27.)

⁸⁷ Az aranyszörű báránka – Fábán Ágostonné mesél (Hungaroton – LPX18074 mono)

⁸⁸ 1. sz. melléklet 10. o.: Levél Dr. Kovács Ágnesnek (Kakasd, 1982.11.01.)

Máder Lászlóval együtt megleltünk. Másnap, szombaton, vagyis március 12-én megkeresnénk Önt Kakasdon. ...és ha lehetséges, meghallgatnánk az együttesüket is, ha össze tudnak hozni egy próbát erre az alkalomra. No és persze megbeszelnénk Önnel a további együttműködésünk lehetőségeit.”⁸⁹

Sebestyén Ádám az unokabátyjának, a hátszegi kántornak írt levele tudósít arról, hogy: „...a kakasdi népi együttest is én mozgatom. Kb. 45 fő. Még más falvakba is meghívunk vendégszerepelni. Pl. a tegnap este Izményben léptünk fel a Népművészeti Hetek keretében. Az általam feldolgozott andrásfalvi lakodalmat adtuk elő, nagy sikerrel. Karácsonyra az andrásfalviak betlehemes játékát elevenítjük fel a karácsonyi népszokásokkal.”⁹⁰

1984. Ismét egy csendes év. Csupán a székelykapu készül. A mérnök úr, Adorján József tervei alapján Farkas Lajossal együtt faragják a kaput.

Adorján Jóska és Valika, az aranyos feleség május óta szinte minden hétvégét Kakasdon tölti a faragás okán, és ekkor a szüleimnél kvártélyoznak. Sajnos nem minden hétvégén jöhettek, mert a férj súlyos vesebetegsége gátolta őket. A lényeg az, hogy igen jó baráti kapcsolatba kerültek, s így érthető, hogy az avatásra invitáló levelet apám írja. „...Végre oda jutottunk, hogy szombaton 27-én a kaput a kijelölt helyen felállítjuk.

Hagyomány és mai összefogás

Felállítják az új kőtető alkotását

Székely motívumok

...A kapu felavatását nov. 4-én vasárnap du. 3 órakor tartjuk egy kis ünnepség keretében. - ...lesz ünnepi beszéd - ugyanakkor együttesünk néhány bujdosó dalunkat adja elő.”⁹¹

A székelykapu avatására készült meghívó szerint az ünnepi műsor: 1. Székely bujdosó dalok; 2. Tamás Menyhért: Temetetlen temető című verse; 3. Bukovinai székely népdalok; 4. Ünnepi beszéd⁹²; 5. Bukovinai székely népdalok; 6. Garai Gábor: Hazám című verse; 7. Himnusz.

⁸⁹ Uo. 11.o. Kapcsolatfelvétel Magyar Rádió/Maráz László (Bp. 1983.03.01.)

⁹⁰ Uo.11.o.: Levél Hátszegre Sebestyén Mátyásnak (Kakasd, 1983.11.27.)

⁹¹ 1. sz. melléklet 11.o.: Levél Adorjáni Józsefnek (Kakasd, 1984.10.21.)

A műsor tartalmáról Sebestyén Ádám kézzel írt emlékeztetője⁹³ ad eligazítást:
 1. C-moll 1. Nem megmondtam /100/; 2. Este van már /17/; 3. Zöld erdőben /50/; 4. Mély a Tiszának a széle /35/; 5. Tegnap vettem /53/ 1-2-3 vers; 6. Szépen legel az ökör /74/; Mikor csikból... 2. C-dúr 1. Galac alól; 2. Bukovina közepébe /12/; 3. Két fa között /57/; 4. Az andrásfalvi nagy utca /16/; 5. Szép a rózsa /168/; 6. Temető kapuja; 7. Ez a baka nem ette meg a vacsorát; 8. Szép a kettős székely huszár /203/
 A székelykapu felállításakor⁹⁴ és avatásakor⁹⁵(95) fényképfelvételek is készültek

1985. március: felkérés érkezik Csátaljáról, az ottani székelykör vezetőjétől, hogy április 20-ra – a Székely Estre – szívesen látnák a kakasdi Székely Népdalkört, ha mintegy 20 perces műsorral fellépnének az esten. Tájékoztatásul közlik, hogy az Érdi Népdalkört is meghívják.⁹⁶ A felkérésre Sebestyén Ádám és Bányai János, Kakasd község Tanácsának elnöke körlevelet intéz az együttes tagjaihoz a következő szöveggel:

„A Csátaljai Népdalkör 1985. április 20-án szombaton 'székely bált' rendez, melyre meghívta a kakasdi és az érdi együttest. Mivel együttesünk jelen pillanatban nem működik, így kérjük minden egyes volt tagját, ha úgy érzi, hogy ki tud tartani és jónak látja az együttes további működését, ugyanakkor a Csátalján való fellépését, akkor március 14-én csütörtökön este 7 órakor jelenjen meg a kultúrotthonban megbeszélésre és próbára.”⁹⁷

Három nappal később Csátaljára megy a válaszlevél: „...a meghívásukat az együttesünk nevében megköszönöm. Válaszom azért késett, mert meg kellett várnom a csütörtök estét, amikor próbára jöttünk össze, és akkor határoztunk úgy, hogy a Csátalján való fellépést vállaljuk. Remélem a válaszással nem késsem el. A műsorunkkal kapcsolatban a következőket tudom írni: Mi három műsort tudunk lejátszani. Ezek külön-külön a következők:

1. A leányok megéneklése. Két huszár versel, s közben tánc.
(Karácsonyi jelenet, kb. 20 perc)
2. Fonó jelenet. Asszonyok, lányok fonnak, kézimunkáznak. Közben legények is megjelennek. Ének – mese – játéktánc és más táncok. Kb. 20 perc (a mesét Fábíán Ágostonné a Népművészet mestere mondja). Kedves, szép műsor.
3. Andrásfalvi lakodalom. E műsorban felelevenítjük a bukovinai székelyeknél, ill. Andrásfalván végbement lakodalmas szokásokat az én

⁹² 4. sz. melléklet: Avatóbeszéd (írta Sebestyén Dezső, a HNF megyei titkárhelyettese és előadta: Csajbók Kálmán a HNF megyei titkára)

⁹³ 1. sz. melléklet 11.o.: Sebestyén Ádám kéziratos emlékeztetője

⁹⁴ Tolna megyei Népújság képriport (1984.)

⁹⁵ A mellékelt felvételeket Sebestyén Dezső készítette

⁹⁶ 1.sz. melléklet 12. oldal Levél a Csátaljai Népdalkör vezetőjétől (Csátalja, 1985.03.06.)

⁹⁷ 1. sz. melléklet 12. oldal Körlevél Kakasd község Tanácsának elnökétől és Sebestyén Ádámtól az együttes tagjainak (Kakasd, 1985.03.12.)

feldolgozásomban. – A vendégek meghívása, a menyasszony felrakása /párta a fejére téve/, kikérése, búcsúztatása.

Esküvőre menés, visszaérkezés, a fiatal pár fogadása. A kontyolósok megérkezése – ajándékadás. S az utolsó jelenetben a menyasszony bekontyolása – /tréfás jelenet, mert a vőlegénynek meg kell találnia a feleségét, aki két másik asszonnyal együtt egy lepedővel letakarnak/. E jelenet néhány dallal és a bukovinai székelyek ún. Hétfélés néhány táncával fejeződik be. A műsor igen szép és hangulatos. Lerövidítve kb. 40–45 percbe belefér.

Kérem jövő csütörtökig – mert akkor jövünk össze ismét – adja meg a választ, hogy a három műsor közül melyiket szeretnék, így a próbákon annak a gyakorlatát végeznénk inkább.

Együttesünk létszáma – fiatalok, idősek – 30–40 fő. Ha netán az utolsó, a 3.sz. lakodalmast választanák, ahhoz nyilván színpad, és egyes jelenetek elválasztásához függöny is kell...”⁹⁸

1986. Az Al-Duna mentére települtek és a kakasdiak közötti esetleges hivatalos kapcsolat felvételének reményében telik. A sikertelen kezdeményezés történetének rövid körvonalait szintén Sebestyén Ádám levelezéséből ismerhetjük meg: „Valószínű létrejön egy baráti kapcsolat Kakasd és a 100 évvel ezelőtt Al-Duna mentére Pancsova mellett Belgrád közelében lévő Székelykeve község között. Ők ez évben ülik 100 éves letelepedésük évfordulóját. /Nagy részben istenségsítsiek lakják/ s így együttesünket meghívták ez alkalombeli fellépésre. Most várjuk a kapcsolat felvételére a megyeiek beleegyezését...”⁹⁹

Az eset folytatása itthon Kakasdon biztató. Ismét körlevelet kapnak az együttes tagjai a következő rövid szöveggel: „A székelykevei utat a Minisztérium engedélyezte. Kérem ma este /aug. 5-én/ 7 órára a Fetzer iskolába próbára és megbeszélésre megjelenni szíveskedjen. Bányai János tanácselnök”¹⁰⁰

A kakasdiakat hideg zuhanyként éri a Székelykevéről (Skorenovac) érkezett levél: „1986. április 16-án kelt kapcsolatfeltevő meghívó levelünkre ez idáig érdemleges választ nem kaptunk, s így miután 100 éves jubileumi műsorunkat véglegesítettük, sajnálattal közöljük, hogy részvételüket nincs módunkban a műsorba iktatni, s így a találkozásunkra nem kerülhet sor. Fentieket tudomásukra hozva bízunk abban, hogy a találkozó visszamondásának okát méltányolni és megérteni szíveskednek. A DNSZSZ helyi szervezetének elnöke Szunyogh István; a helyi közösség tanácsának elnöke Kálnok Károly”¹⁰¹

Táviratban még egy utolsó kísérletet tesznek Kakasról Székelykevére. A távirat szövegezése önmagáért beszél, kifejezi a vesztes beletörődést: „Kapcsolat felvételünkhöz a Minisztérium hozzájárult. 18-án kb. 50 fővel mégis mennénk.

---

⁹⁸ 1.sz. mellékelet 12. oldal

⁹⁹ Uo. 12.o. Sebestyén Ádám levele a Csátaljai Népdalkör vezetőjének (Kakasd, 1986.06.06.)

¹⁰⁰ Uo. 13.o. Kakasd Községi Tanács Elnökétől Sebestyén Ádám és neje számára (Kakasd, 1986.08.04)

¹⁰¹ 1. sz. melléklet 13. oldal Skorenovac /Székelykeve/ Kovin község levele Kakasd Község Tanácsához (Kakasdra érkezett 1986. július 17-én)

Sürgős táviratot kérünk, tudnak-e fogadni bennünket? A tervezett műsoron kívül felléphetünk-e? ¹⁰²

A kapcsolatfelvétel 10 évvel később, Székelykeve alapításának 110 éves évfordulós ünnepségén történt meg, amikor két autóbusznyi kakasdi, garai és vasúti székely utazott, hogy műsorukkal és barátságukkal köszöntsék a születésnapos települések lakóit.¹⁰³

1987. október 6.: Az archivumban egy fotó található az alapítóról 15 év elteltével, és egy VHS-felvétel¹⁰⁴ a kakasdi együttes 15 éves évfordulóját ünneplő műsoráról.

A műsort ismét szüreti felvonulás után az új iskola udvarán épített szabadtéri színpadon mutatják be. Ismét a már bevált hagyományos műsor: fonóban élőkép Fábíán Ágostonné ízes meséjével, majd az andrásfalvi lakodalmas ajándék-bemondással, énekekkel és táncokkal. Az előadás érdekessége, hogy 2-5 éves kisgyerekek is népviseletbe öltöztetve vesznek részt a felnőttek játékában.¹⁰⁵

Az esemény másik érdekessége, hogy Bányai János tanácselnök, továbbá a Bonyhád városi Tanács elnöke, Ezer Mihály köszönti az ünneplőket. Beszédük-ből néhány gondolat emlékeztetőül:

- amikor megalakult a Székely Hagyományőrző Együttes, a semmiből teremtődtek meg a feltételek;
- számos meghívást kaptak, a környék szinte összes településén felléptek, Bonyhád lakossága is megcsodálhatta a saját hagyományait előadó táncosokat
- gratulálnak Sebestyén Ádámnak, aki nagy odaadással vezeti az együttest
- remélik, hogy összefogással 5 év múlva nem ilyen rideg körülmények között, hanem az új faluházban ünnepli az együttes a 20 születésnapját.

A fentebb írt hagyományos műsorról és az együttesről tudunk meg adatokat Sebestyén Ádám egyik - a högyészi - fellépésre felkérő levélre adott válaszából: „Együttesünk 1972-ben alakult 45 fővel. Ez a létszám /bár mindig újabb tagokkal/ ma is megvan. Maguknál kb. 30-35-en lépünk fel. Műsorunk ugyanaz lesz, mint Bonyhádon, csak kicsit nagyobb felkészültséggel, s a végén a Hétfélés táncokat még négy lakodalmas dallal egészítjük ki. - Mindez kb. 20 percbe belefér...”¹⁰⁶

A 15 éves fennállás ünnepléséről Sebestyén Ádám leveléből értesülünk: „E hó első vasárnap délutánján igen szép ünnepünk volt. A kakasdi székely népi

---

¹⁰² Uo. 13. oldal Távirat Székelykevére (Kakasdi – dátum nélkül)

¹⁰³ Emléklap, fényképek Illés Ferenc kakasdi polgármester tulajdonában.

¹⁰⁴ 4. sz. melléklet: 15 éves az együttes (Sebestyén Dezső – VHS-felvétel – 1987)

¹⁰⁵ (A felvételen látható egyik 3 éves kisfiú - Sebestyén János - az egyesület táncosaként 2001. októberében szereplőként Csernovicban ünnepelte a 18. születésnapját! - a Szerk. megjegyzése)

¹⁰⁶ 1. sz. melléklet: 13. oldal Sebestyén Ádám levele Högyészi Művelődési Ház/Somogyi Sándorné Szilvia levelére (Kakasdi, 1987.03.24.)

együttes ekkor ünnepelte 15 éves évfordulóját. Ennek a vezetése igen nagy gond nekem. T.i. én vagyok az együttesnek a vezetője is. A szüreti felvonulással egybekötve, az iskola udvarán felállított szabadtéri színpadon mintegy másfél óras műsort adtunk. /fonójelenet mesével, és az andrásfalvi lakodalmas az én feldolgozásomban/”¹⁰⁷

1987-ben készül el Sára Sándor 4 részes filmje a bukovinai székelyekről *Sír az út előttem*¹⁰⁸ összefoglaló címmel. Mementóként szerepeljen itt a szórólap címoldala, mert az örömmel tett néphagyomány művelése mellett sokat segít a bukovinai székely önazonosság-tudata megteremtésében. A filmfelvétel tartalmi előkészítésében – Sára Sándor felkérésére – Sebestyén Ádám szaktanácsadóként vesz részt.

1988 Teljesen eseménytelen év az együttes életében. A kultúrotthont lebontották, a faluház tervezése folyik, a téglát és a cserepet a falu végén áztatja az eső... Nincs adatunk arra, hogy az együttes fellépett volna valahol. Csupán Sebestyén Ádám és a csátaljai együttes vezetője között volt levélváltás arról, hogy a lengyeliek Bonyhádon bemutatták a Madéfalvától napjainkig történelmi műsort, amely a csátaljaiaknak nagyon tetszett. Sebestyén Ádám keserűen panaszolja, hogy „...nekem Kakasdon bár még nem sikerült betanítanom a szereplők állandó változása miatt...”¹⁰⁹

1989. május 21.: Bonyhádon megalakul a Székely Körök Szövetsége.

A megalakulása előtti nulladik számú szervezése az, hogy 1988. május 21-re (vasárnap) *S z é k e l y N a p o t* tervez és bonyolít. A programban szerepel Mártonffy Mór emlékére kopjafa állítása a Völgységi Múzeum udvarán, melynek véseteként az öt volt bukovinai székely falu neve olvasható; továbbá Művelődési Központ szabadtéri színpadán bemutatkoznak a székely hagyományörző együttesek – köztük a kakasdi is – a vémenői, a bátaszéki, a felsőnáni, a hidasi, a csátaljai, a lengyeli, az izményi és az érdi együttesek között. A meghívott együttesek – előzetes egyeztetés alapján – a meghívólevéllel együtt kapták meg a Székely nap tervét.¹¹⁰

A fellépések igen jól sikerültek – derül ki a köszönetnyilvánító levélből:

„A Bonyhádi Székely Kör és a Székely Körök Szövetsége köszönetét fejezi ki mindazoknak a köröknek, csoportoknak, intézményeknek, tanácsoknak, termelőszövetkezeteknek, szervezőknek és lebonyolítóknak, akik valamilyen módon hozzájárultak a Székely Napok sikeres megszervezéséhez, lebonyolításához. Köszönjük azt a lelkesedést, amellyel sikerült megnyerni a közönség bizalmát. Köszönjük a különleges gonddal kiválasztott és sok derűvel, hozzáértéssel elő-

¹⁰⁷ Uo. 13. oldal: Levél Zsók Bélának Dévára (Kakasd, 1987.10.25.)

¹⁰⁸ Sára Sándor: *Sír az út előttem...* (4 önálló film a bukovinai székelyekről: Hazátlanok; Hadak útján; Keresztúton; Hazatértek; – Mafilm Objektív Stúdió Bp. –1987)

¹⁰⁹ 1.sz. melléklet 13. oldal: Sebestyén Ádám levele Takács Mátyásnak, a csátaljai együttes vezetőjének (Kakasd, 1988–03.24.)

¹¹⁰ 1.sz. melléklet 14. oldal: Meghívás megerősítése a Vörösmarty Mihály Művelődési Központtól (Bonyhád, 1989.05.14.) és a Székely Nap terve dokumentum

adott mély gondolatokat és érzelmeket, szelíd iróniát, humort tartalmazó műsorokat. Azt kívánjuk, hogy ennek az emelkedett hangulatú ünnepnek az emléke, hatása sokáig adjon erőt, indíttatást minden hagyományörző csoportnak, a székely körök célkitűzéseinek megvalósításán fáradozó hozzánk tartozóknak, közösségeknek a szürke hétköznapiokon is, hogy kivételesen szép és gazdag székely kultúra, az örökségünk minél szélesebb körben ismert és elismert lehessen.”¹¹¹

Később – mivel évről évre ismétlődő folytatása volt a rendezvénynek /Érd – 1991, Csátalja –1992, Somberek –1993, Emlékfa állítás az öt bukovinai községben Bukovinában –1994/ tehát később derült ki, hogy ez volt az első székely találkozó.¹¹²

A XVII. Országos Honismereti Akadémia rendezvényeinek Tolna megye ad otthont. A rendezvények között július 4-én (kedden) délután 15 órakor az egyik csoport tanulmányútja Kakasdra vezet, ahol az együttes ad műsort számukra. ¹¹³

1990. február 3.: Az első farsangi Székely táncrendezvényt a Bonyhádi Vörösmarty Mihály Művelődési Ház szervezi, de a Székely Körök Szövetsége támogatja a szervezést, ezért a meghívó mellé egy levelet is mellékelnek, amelyből több intellem olvasható. Így pl. „...mint említettem a bált a művelődési ház rendezi, de a mozgósításhoz és a sikeres lebonyolításhoz a Székely Körök segítségét is várjuk...”¹¹⁴ – továbbá „...próbáljátok rábírní a jelentkezőket, hogy székely népviseletben jelenjenek meg, ezt az alkalmat használják fel arra, hogy bemutassák táncaikat, énekeiket és nem utolsó sorban öltözködési szokásaikat. A farsang a jókedv és a vidámság ideje, ezért a csoportok és a bálon részt vevők az alkalomhoz illő táncokat, énekeket és tréfákat elevenítsék fel. A tánc szüneteiben lépjetek fel és adjátok elő az erre az alkalomra összegyűjtött táncokat, énekeket és vidám anekdotákat. Arra viszont legyetek tekintettel, hogy a táncé lesz a elsőbbség, ezért a szünetekre szánt műsorok legyenek rövidek, inkább többször lépjenek fel 5–5 perces műsorszámokkal.”¹¹⁵

Csupán az érdekesség kedvéért idézzünk még egy részletet a levélből, hogy milyen típusú feladatok várhatnak megoldásra; pl. Fazekas Lázár a lengyeli Székely hagyományörző csoport tagja egy rövid mókás szöveget fog előadni, majd a „versenyzők” sorrendben „lefordítják” a hallott szöveget. „Aki a legtöbb székely kifejezésnek mondja meg a jelentését, az győz...”¹¹⁶ – szól a tájékoztatás.

Felkérés érkezett Siklósról, hogy a tájházukban ősszel megrendezendő falunapon a kakasdiak mutassák be tudásukat. „Kérem írja meg, lehetséges-e, s ha

---

¹¹¹ Uo.14.oldal: Köszönet nyilvánítás – Bonyhádi Székely Körök Szövetsége (Bonyhád, 1989 05.23.)

¹¹² Részlet Fábián Gergely Sombereken megtartott Székely Találkozó megnyitóján elhangzott beszédéből (VHS-felvétel – Zsók video; 1993.08.15.)

¹¹³ 1.sz. mell. 14.o. Meghívó a XVII. Országos Honismereti Akadémiára (Szekszárd, 1989. július 3–7)

¹¹⁴ Uo.14.oldal: Meghívó és szervezési tájékoztató a Székely Körök Szövetségétől (Bonyhád,1990.01.10.)

¹¹⁵ Uo.

¹¹⁶ Uo.

igen, milyen módon /a fellépés – a szerk/, s milyen produkcióik vannak?”¹¹⁷ – szól a kérdés és a feltételes felkérés.

A válasz: „Sajnálom, hogy kérését nem teljesíthetjük. Együttesünk egyelőre le van állva. Kakasdon nincs hol fellépünk, mert most épül a faluház s közben a fiatalok közül ott hagyták az együttest, így csak az idősebb nénik az Andrásfalván szokásban volt fonó jelenetet tudnák előadni néhány énekkel és mesével...”¹¹⁸

„Ha mindenképpen székely együttest akarna, úgy ajánlom hívja meg az aparthanti, az izményi, a lengyeli, vagy az érdi együttest – ezek mind jól működő együttesek...”¹¹⁹

Ebben a levélben figyelmet érdemel, hogy az együttesnek nincs próbahelyisége sem. Ez is megoldódik Illés Ferenc polgármesterré választása után. Miután az együttes Illés Ferencet befogadta a tagjai sorába, ő különösen szívén viselte és megoldotta ezt a gondjukat. Az együttes állandó próbálási lehetőséget kapott a Polgármesteri Hivatal dísztermében. Többek emlékezete szerint ezt a korábbi tanácselnök, ekkor már önkormányzati képviselőként igen nehezményezte, mert féltette a parkettát a táncosoktól. Ebbéli félelmének volt alapja, de akkor nem tudtak más megoldást.

1991. május 1.: Bonyhád, majális. Egy köszönőlevél Bonyhád város polgármesterétől az együttes vezetőjének: „Bonyhád város Önkormányzat nevében tisztelettel megköszönöm az 1991. május 1-jei majális sikere érdekében kifejtett tevékenységét. Kérem, munkatársainak is adja át üdvözlőmetem és köszönetemet!”¹²⁰

Május 9–12.: Érden nagy a készülődés, mert itt tartják a Bukovinai Székely Találkozó és Tudományos Tanácskozás rendezvényt. A Kakasdi Székely Népi Együttes Sebestyén Ádám vezetésével 12-én délután mutatja be a műsorát.¹²¹

Az összes bukovinai székely együttes között különösen szép és egyedi dramaturgiával bíró szereplést nyújtanak. Az előkészítés, szervezés során Sebestyén Ádám válaszelevele bizakodó, melyet olvassunk el teljes terjedelmében:

„Kedves Rózsi!

Bár kicsit késve, de a meghívótokra megadom a választ. Együttesünket sikerült újra életbe léptetnünk s így május 12-én vasárnap mi is ott leszünk, kb. 30–35 fő (de lehet több is...) Én szeretném, ha már 9 órakor ott lehetnénk. Du. a szabadteri színpadon való fellépésünkön a fonó jelenetet adnánk elő. Éneke kb. 10 perc és közben Fábián Ágostonné elmond egy mesét – kb. 5–8 perc.

Közben készülünk május 25-re a bonyhádi fellépésre is. Itt az andrásfalvi lakodalomnak az utolsó jelenetét adjuk elő „a menyasszony bekontyolása” címmel. E jelenetben kerülnek elő az Andrásfalván ismert legszebb lakodalmas

---

¹¹⁷ Uo. 15. oldal: Simor Ferencné levele (Siklós, 1990.06.21.)

¹¹⁸ 1.sz. melléklet 15. oldal: Válasz Simor Ferencnének Siklóásra (Kakasd, 1990.06.24.)

¹¹⁹ Uo.

¹²⁰ Uo 15. oldal: Köszönet Sebestyén Ádám együttes vezetőnek (Bonyhád, 1991.05.08.)

¹²¹ 1. sz. mell. 15. o. Meghívó a Bukovinai Székely Találkozó és Tanácskozásra (Érd –1991.04.01.)

népdalok és az úgynevezett hétfélés táncok. Ha lesz rá idő, ezt is előadhatjuk, de jóval hosszabb mint a fonó jelenet...”¹²²

Részlet Kóka Rozália válaszevélből: „...mellékelten küldöm a négynapos rendezvény programját. Összesen 15 együttes, 500 szereplő jelezte részvételét. Minden csoport maximum 10 perces műsorral szerepelhet. A program a bevezetővel, konferálással, közös énekléssel előreláthatóan 3 óras lesz. Ezért kérem ismételtén a műsoridő betartását. ...a fellépés sorrendjét a helyszínen közöljük. Önöktől a következő műsort választottam: a menyasszony bekertyolása (összesen 10 perc)”¹²³

A tanácskozáson megjelent és felszólalt Antall József miniszterelnök, és felszólalásában példaképvil állította a hagyományörzésben élenjárók között a kakasdiakat, név szerint kiemelte Sebestyén Ádámot.¹²⁴

A bukovinai székelyek hazatelepítésének 50 éves évfordulója alkalmából Érden rendezett országos rendezvény „...első részében néhány történelmi tartalmú dallammal kezdünk, majd a bukovinai székely folklór szinte teljes skáláját láthatják a legény avatástól, a guzsalyaskodástól a lakodalmasig” – mondta a folklór műsor bevezetőjében Kóka Rozália. A műsorról VHS-felvétel készült.¹²⁵

A kakasdiak mesemondója – Fábían Ágostonné – a Virág úrfi c. meséjét mondja. Aztán az Andrásfalvi lakodalmast látjuk, miután a műsorvezető megszavaztatja a közönséget arról, hogy az andrásfalviak lakodalmasa jobb-e, vagy a hadikieké? A szavazatok megoszlottak.

Május 31.: Mai keltezéssel a székely körök, a hagyományörző csoportok vezetői levelet kapnak a következő szöveggel: „Kedves Székely Testvéreink! A hazatelepítésünk 50. évfordulója tiszteletére emlék utat szervezünk Bukovinába az érdeklődők számára...”¹²⁶

Az emlékvil Csíkszereda, Madéfalva, Gyergyószentmiklós, Suceava, Andrásfalva, Hadikfalva, Radóc, Fogadjisten és Józseffalva meglátogatását jelenti.

Június 1-2.: A Mőzsi Székelyek Baráti Köre székely találkozóra hívja a kakasdiakat más együttesekkel együtt. Elsejére ide várják a bátaszéki, a bonyhádi, az egyházaskozári, a felsőnáni, a lengyeli együtteseket és természetesen fellép a délutáni műsorban a helyi székelykör is. Másnap – vasárnap a kakasdiak már nemérdekeltek a programban, mert az aparhanti, az izményi, a hertelendifalvi, az érdi, a teveli és a véméendi együttes lép fel.¹²⁷

A színvonalas nagy ívű rendezvényen a kakasdiak is kitétek magukért. Kezdő műsorszámként Fábían Ágostonné mondja el a „Házasodni induló legény” című meséjét. A tőle megszokott stílusban, kissé gyengébb hangon – fanyar humorral beleszövi a mese vége felé a saját fogyatékoságát is. A meséjével és az önróni-

---

¹²² 1.sz. melléklet 16.oldal: Sebestyén Ádám válaszevele Kóka Rozáliának (Kakasdi – 1991.04.07.)

¹²³ Uo. 16.oldal: Kóka Rozália visszaigazoló levele Sebestyén Ádámnak (Érd –1991.04.08.)

¹²⁴ TV Híradó tudósítása a rendezvényről.

¹²⁵ Székely találkozó (Érd –1991. május 9–12. – Zsóka video)

¹²⁶ Uo.16.oldal Felhívás/Hőfler Lajosné (szüil. Kelemen Emma) szervező és Fábían Gergelynek, a Székely Szövetség elnökének aláírásával (Bonyhád, 1991.15.31.)

¹²⁷ 1.sz.melléklet 16.oldal: Meghívó Székely találkozóra (Mőzs – 1991.)

ával átszőtt humorával mosolyt fakaszt a hallgatóságban. A műsor nagyobbik hányadát az Andrásfalvi lakodalmas teszi ki. A felvezető szöveget az immár fehér hajú – és sajnos láthatóan már nagyon beteg – Sebestyén Ádám mondja az Andrásfalva monográfiában leírtak szerint. Az együttes nem csak lelkes, de örömmel játssza a lakodalmast: a menyasszony felcicomázását, a kikérést, az esküvőről való megérkezést, az ajándék bemondást, a kontyolót, majd a hétfelés táncokat járják. Aztán közben sokat és szépen énekelnek. A fellépésről VHS-felvétel is készül.¹²⁸

Június 10-i keltezéssel – pontosan egy hónappal az igényelt szolgáltatás előtt – levél érkezik Sebestyén Ádámhoz a Barcsay Gyermekek Képzőművészeti Alapítvány kuratóriumának elnökétől.¹²⁹ Részlet a levélből: „...szeretném, ha a gyermekek megismerkednének a bukovinai székelyek népviseletével, s egy-két körjátékával, egy-két szép népdalával is, ahogy áprilisban megbeszéltük. Szeretném tehát, ha lennének népviseletben felöltözött asszonyok, lányok, férfiak, akik valamilyen kis előadást bemutatnának. Mári néni pedig mesélne egy-két mesét. ...Természetesen előbb érkezünk Kakasdra, de szeretnénk egy-két vázlatot is készíteni a régebbi parasztházakról...”

Sebestyén Ádám feljegyzése a levélen „Vasárnap du. 4 órakor... rövid történet; együttes – ének – mese”¹³⁰

A lengyeli Apponyi kastélyban tartott honismereti tábor záró rendezvényére meghívót hoz a posta a kakasdiak mellett az aparthanti, a bonyhádi és a lengyeli hagyományörző együtteseknek és Fábíán Évának. A kakasdiak a székely lakodalmast adják elő 45 perces időkeretben.¹³¹

Még egy levelet kézbesít a postás a kakasdiaknak a székely tábor vezetősége kezdeményezésére a Székely Szövetségtől.

Részlet a köszönő levélből: „A székely Szövetség és a honismereti tábor vezetősége köszönetét fejezi ki azért az anyagi, erkölcsi és egyéb támogatásért, melyet az intézményektől kapott. Mivel a szövetségünknek anyagi forrása nincs, így támogatók nélkül nem tudta volna megszervezni a székely hagyományok ápolása céljából a tábort. ...Kakasdi: Hagyományörző Csoport, Bányai János, Sebestyén Ádám, Sebestyén Ádámné, Kozma Szilveszterné, Sebestyén Péterné, Fábíán Ágostonné, Sebestyén Ferenc, Sebestyén Lajos és fia, Kelemen Istvánné.”¹³²

A faluház lassan, dőcögve épülget. A polgármesteri díszteremből végülis kívül kerültek, együttesnek meg próbálni kellene, mert fellépési lehetőségeik vannak. Segítség érkezik az általános iskola igazgatójától: „Ádám bácsi! – szól a levél – Örömmel értesültem, hogy fiatalokból álló lelkes tánccsoport működik. Szívesen

---

¹²⁸ Mőzsi Székely találkozóról VHS felvétel (Mőzs – 1991.06.01. és 06.02. – Zsóka videó)

¹²⁹ 1.sz.melléklet 17. oldal: Felkérés – Barcsay gyermek Képzőművészeti alapítvány/Dombyné Szántó Melánia, a kuratórium elnöke (Bp.– 1991.06.10.)

¹³⁰ Uo.

¹³¹ Uo.17.oldal: A honismereti tábor vezetőségétől a táborzáró műsorra (Lengyel, Apponyi kastély – 1991.07.09.; a rendezvény ideje ugyanitt július 27-én 19 órakor)

¹³² 1.sz. melléklet 17.oldal: Köszönet a Székely Szövetség/Fábíán Gergely elnök és Höfler Lajosné táborvezetőtől (Bonyhád, 1990.07.19)

állunk rendelkezésükre azzal, hogy próbáikat a tornaszobában tartsák meg. Hogy időben ne korlátozzuk a próbákat, ezért a tornaszoba udvari bejáratához egy kulcsot juttatunk el Önnek. Az a kérésem, hogy a próbák után zárják be az épületet, és ez legyen az Önök felelőssége...”¹³³

Egy héttel korábban a hagyományörző együttes nevében Sebestyén Éva táncsoportvezető és Sebestyén Ádám pályáz a Lakitelki Alapítványhoz.¹³⁴ Két hét múlva az alapítványtól a pályázatra válaszolva azt írják: „...a beküldött pályázattal, kérelem érdemben nem foglalkozunk...”¹³⁵ Valami okból a döntésüket a Lakitelki Alapítványnál átértékelték, mert még egy válasz érkezik ugyanarra a pályázatra: „... mint korábbi levelünkben megírtuk... most mégis kivételt tettünk... soron kívül egyszeri támogatásként 30.000,- Ft-ot utalunk át a számlájukra...”¹³⁶ – szól a rövid értesítés.

1992. február 29. Ha farsang, akkor ismét székely bál. Bonyhádon a bálra résztvevőként várják a kakasdiakat. A műsorban az aparthantiak és a bonyhádi Székely kör énekkara lép fel. Az érdekesség kedvéért felsorolom a meghívón ajánlott tombolatárgyak jegyzékét, amelyeket érdekes és értékes tombola tárgyként hirdetnek meg: „székely szedett ing; székely férfi ing s galya; székely bevásárló tarisnya; székely iskalás tarisnya; szénatartó pálka; abrakos tarisnya; szucsávai kaszakó; szőnyeg /rongypokróc/; székely szöttes párnahuzat; kendő /törölköző/; asztalterítő; ballagási tarisnyák; könyvjelzők; album a bukovinai kirándulás fényképeiből;”¹³⁷

június 19–21.: Tamási Áron emléknapot szervez Mőzsön a Székelyek Baráti Köre Bálint Ambrusné elnök vezetésével. A meghívó szerint 20-án 14 órától bemutakoznak a székely együttesek, úgymint Aparhant, Izmény, Bonyhád, Lengyel, Érd, Kakasd és Tevel hagyományörző együttese.¹³⁸ Kakasról a válaszelevél a bizonytalanságot tükröz, ezt támasztja alá az idézett részlet: „...együttesünket szerdán estére hívtam meg megbeszélésre és próbára. Bár még nem tudom, hányan jönnek el, de gondolom: ének mese és táncok bemutatásával részt tudunk venni.”¹³⁹

Októberben tájékoztató levél érkezik a Székely Szövetségtől. Ebből megtudjuk, hogy „...a csátaljai székely találkozó programja nem változik, vagyis megegyezik a szeptember 25-i megbeszélésre szóló meghívóban leírtakkal, ill. a megbeszélésen elhangzottakkal... ” ...minden együttes írja le, hogy milyen műsorral kíván a találkozón fellépni. A teljes repertoárt is lehet írni; Csiszér Ambrusné, Szabóné Jakab Éva és Höfler Lajosné majd kijelölik, hogy mely

---

¹³³ Uo. 17. oldal: Szigetvári Zsuzsa ált. iskola igazgató leveléből (Kakasd – 1991.10.21.)

¹³⁴ Uo. 17. oldal: Pályázat /támogatás kérése a kakasdi hagyományörző csoport részére (Kakasd – 1991.10.15.)

¹³⁵ Uo. 17. oldal: Válasz a Lakitelek Alapítványtól (Bp. – 1991.10.29)

¹³⁶ Uo. 18. oldal: 2. válasz a Lakitelek Alapítványtól (Bp. – 1991.12.21.)

¹³⁷ 137 1.sz. melléklet 18. oldal: Meghívó az 1992. február 29-én tartandó Székely bálra (Bonyhád -?)

¹³⁸ 1.sz. melléklet 18. oldal: Meghívó a Székelyek Baráti Köre/Bálint Ambrusné elnök (Mőzs – 1992.05.07.)

¹³⁹ Uo. 18. oldal: Válasz levél Bálintné részére (Kakasd – 1992. 05. 25.)

számokat adják elő, és a fellépés sorrendjét is meghatározzák...”; továbbá: „...azokról a településekről is várunk résztvevőket, ahol nincs hagyományörző együttes. Valaki szervezze meg az utazást, fogadjon buszt és 9 órára szintén legyenek lent Csátalján...”¹⁴⁰

A székely találkozó hagyományosan szentmisével kezdődik, amelyet az andrásfalvi származású (később kakasdi) Sebestyén (Bada) András aparthanti esperes celebrál, és szól a hívekhez. Intelmei a székelység meg- és fennmaradásához szolgáltatnak érveket. Prédikációjának figyelemreméltó vezérgondolata az, hogy „...isten csodája, hogy a bukovinai székelység ma együtt lehet. Ki gondolta volna, hogy lesz ennek a népnek még jövője? Ti – hagyományörzők vagytok a székelységnek a szíve, mert ha egy nemzet élni akar, meg kell ismernie a múltat, a szokásokat és a törvényeket. Ezeket elevenítitek fel ti!”¹⁴¹

A mise után Sára Sándor filmrendező jelentésében 42 gyertyát gyújtottak és méltó körülmények között virágot tettek a gyertyák mellé a lemészárolt 42 székely mártírra emlékezve.

Csátalján a kakasdiak a tágas színpadon szépen szerepelnek a kulturális programban. A fellépésük kezdetén Illés Ferenc kakasdi polgármester kér szót. Bejelenti, hogy ma a mese elmarad, mert két héttel ezelőtt – 63 éves korában – elhunyt az együttes mesemondója Fábián Ágostonné Márrika néni, a Népművészet Mestere, akitől Sebestyén Ádám gyűjtött és jelentetett meg 136 mesét a Kakasdi Népmesék I és II. kötetekben.¹⁴²

A kegyelet szünete után a fonóban című jelenetet mutatják be; pörögnek a guzsalýakról tépett kenderkóccal az orsók és közben szól a gyönyörű ének: Este van, este van..., Zöld erdőben, zöld mezőben sétállott egy páva..., – és így tovább. Majd táncra perdülnek. Kóbor Gábor harmonikás talp alá való zenéjére: a hétfélés közismert dalaira fiatalok nagy komolysággal ropják a táncot. Az első szám: Az ajtóig s még vissza..., majd Eltörött a rossz fazak, tárarittyom burty... – és szól a dallam, folyik a mulatás. A jutalom a tánc végére a közönség vastapsa. Itt van és táncol Varga János, aki saját koreográfiájaként egy új műsor-számot tanított be, a marosmenti táncokat, melynek egyben ez a premierje. Most esik meg először, hogy a fiatalok a színpadon nem bukovinai táncot járnak. Vastaps jutalmazza a produkciót. Végezetül a Bukovina közepében születtem dallal zárul a kakasdiak bemutatkozása.

Ebben az évben írta, így ide kívánczodik Sebestyén Ádám Siklósra címzett leveléből két mondat, ami meghatározó az együttes további vezetésére vonatkozóan, – íme: „...együttesünk működését újra felelevenítettük – és Csátalján szerepel-tünk a Székely Napon. Csak én már nem szívesen csinálom a működtetést, hisz pár nap múlva a 72-dik évbe lépek s az egészségem sem jó...”¹⁴³

---

¹⁴⁰Uo 18. oldal: Tájékoztató levél a Székely Szövetségtől (Bonyhád – 1992.12.14.)

¹⁴¹Részlet Sebestyén András esperes 1992.11.07-én Csátalján a misén elhangzott prédikációjából (Forrás: VHS felvétel – Zsók video)

¹⁴²Kakasdi Népmesék I. és II.: Sebestyén Ádám gyűjtése (Tolna megyei Könyvtár, Szekszárd 1979 és 1981)

¹⁴³1.sz. melléklet 18. oldal: Sebestyén Ádám levele Simor Ferencnének Siklósra (Kakasd – 1992.12.14.)

1993. augusztus 15.: A székely találkozó színhelye Somberek. Dél előtt a nagymisén felelevenítik a fél évszázaddal ezelőtti hadikfalvi Nagyboldogasszony-napi búcsú külsőségeiben szép, érzelmekben gazdag hagyományát. A frissen faragott és a vendégek előtt papi áldást kapott, az aznapi hagyományörzés jeles eseményének emlékét hirdető kopjafa a bukovinai székelység összetartásának gondolatát erősíti.¹⁴⁴ Az avató beszédet Szóts Zoltán, a Székely Szövetség elnökségének tagja, a Völgységi Múzeum igazgatója tartja. A bukovinai magyar búcsúk szellemét idézi vissza. Az emlékfát az Országos Székely Szövetség nevében együttesünk alapító tagjai koszorúzzák meg: Sebestyén Albert és Sebestyén Péterné.

Az együttesünk új vezetője: Sebestyén Brigitta itt mutatkozik be először. A bemutatott műsor még a szokásos hagyományörző repertoár: ének Bukovináról, majd a hétfelés táncok, végezetül Sebestyén Ádám igen kedvelt dalával a Zöld erdőben, zöld mezőben sétállott egy páva... kezdetével zárul a műsoruk.

Természetesen más együttesek is szépen szerepeltek. A megszokott, hagyományosan bemutatott műsorszámokból kiemelném a csátaljai énekesek teljesítményét: előadásukban gyönyörűen hangzik az Ingem anyám megátkozott... és az Elbújdosnék, de nincs mivel... kezdetű ének.

Továbbá említésre érdemes az aparthanti együttes szép énekhangja is. Csodálatos volt az érdiektől hallani a Bukovina mit vétettem... éneket. Sombereken minden valamire való együttes jelen volt: Hargita Táncegyüttes és a Székelyek Baráti Köre Tolna-Mözsről, Székelykeve, Hertelendifalva és Csernakeresztúr együttese a határainkon túlról, más kultúrkörből Egyházaskozár, aztán Érd, Bonyhád, Aparhant, Izmény, Bátaszék, Lengyel, Kakasd, Gara, Palotabozsok, Csátalja és a vendéglátó Somberek együttese.¹⁴⁵

Még egy hónap sem telik el, a kakasdi együttes autóbuszra száll és szeptember 12-én Csernakeresztúr búcsújának napján misét hallgatnak, majd fellépnek az igen szűk, de elég magas színpadon. Az útra elkíséri őket a polgármester Illés Ferenc is, aki a színpadi bemutató előtt bemutatja az együttest. Szavaiból kiderül, hogy a mintegy 50 fős újjáalakult együttesben az alapító öregek mellett itt vannak – a még kissé gyakorlatlan – fiatalok. Ez az előadás első dalánál – Andrásfalva de szép helyen van... kezdetűnél – mindjárt ki is derül, mert bár tisztán, szépen éneklük, de a magas fekvésű hangokkal nehezen birkóznak. A Szerelem, szerelem... kezdetű dal felvezeti a leánykérést. Ruvás-fával jön a hívogató. Kakasdi lányt kér a csernakeresztúri fiú. Ettől kezdve a helyi együttes szereplői is részt vesznek a műsorban. Láthatjuk a menyasszony öltöztetéséből a fejdísz felhelyezését, majd a templomból való megérkezéskor a pálinkás pohár tetőn való átdobását s az ajándék bemondást és a kontyolót. Egy kissé zavaró, hogy nem férnek el a színpadon. A műsorban nagy sikerrel vendégszerepeltek: Kóka Rozália mesélt és Fábián Éva csengő hangon énekelt.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ A kopjafa Beréti István és Szemcsuk István fafaragó művészek alkotása (részlet Szóts Zoltántól)

¹⁴⁵ Székely találkozó – Somberek 1993. 08.15. (VHS felvétel – Zsók video)

¹⁴⁶ VHS felvétel (Csernakeresztúr – 1993.0911–12.. – Zsók video)

1994. május 1. Anyák napja ünnepség a kakasdi faluházban. Ide kívánczok egy megjegyzés: a faluház hivatalos átadására 1995. október 22-én kerülhet sor, de részleges használatba vételi engedéllyel már rendelkezik. A hivatalos átadás után további befejező munkálatok még elhúzódtak. Az igazi és végleges átadásra 2000. április – május hónapban kerülhetett csak sor – tudtuk meg Illés Ferenc polgármestertől. Tehát az anyáknapi ünnepség műsorvezetője Sebestyén Brigitta. A helyi együttes /általános iskolás/ utánpótlás csoportja szép székely ruhába öltözve ad illő műsort. A köszöntők után elmesélik, hogy Bukovinában a megrontott tehen tejét hogyan szerezte vissza a gazdája, és a fizetett kuruzsló hogyan derítette ki, hogy ki volt a boszorkány.

A gyermekcsoport után a Bonyhádi Német Nemzetiségi Énekkar válogatott műsora, majd a kakasdi táncosok kara (fiúk/lányok) felelgetnek egymásnak arról, hogy Ha még egyszer leány/legény lennék, és ez a feleselgetés sok-sok dalon keresztül tart.

A kakasdiak Varga János újabb koreográfiáit mutatják be: a Pásztorünnep a Dél-Dunántúlon, és a lendületes Bukovinai táncokban a silladrit, a csárdást és a moldvai hirba táncot járják szemet gyönyörködtetően és szívet melengetően. A műsorról VHS-felvétel készült.¹⁴⁷

A cikói népi együttes szép és hosszú műsort ad, de előtte megköszöni Kozma Szilveszterné Rózsi néninek a munkáját, mert ő készítette nagyon szépre az együttes tagjainak ruháit. A műsor záró eseményeként eléneklik a székely himnuszt. A színpadon a kakasdi együttes tagjaival együtt énekel a együttes volt vezetője, Sebestyén Ádám, szemmel láthatóan meggyengült egészségi állapotban.

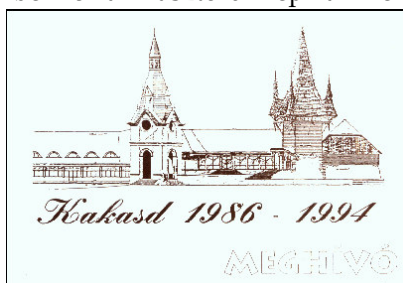
Október 22-én 15 órakor végre avatják a Faluházat. A faluház avatási ünnepsége és saját együttesünk műsora, benne a Pásztorünnep a Dél-Dunántúlon fergeteges forgataga. (A felvétel megtekinthető a Völgység TV által készített összeállításban a Kakasdi Művelődési Alapítványnál (Zsók Józsefnél).

Az év végén a kakasdi Hagyományörző együttes karácsonyi nagy műsorát hirdeti a meghívó.

Nézzük a műsort felsorolás szerűen:

1. Betlehemes (csobányjáték); 2. Regölés (utánpótlás csoport); 3. A Bonyhádi Székelykör műsora; 4. János-napi köszöntő; 5. Bukovinai szvit; 6. Az iskolai gyermek tánccsoport műsora; 7. A Kadarka zenekar önálló műsora; 8. Pásztorünnep a Dél-Dunántúlon /tánc/.A szereplők a meghívó hátoldalán láthatók.

Az együttes a betlehemes játékkal – igen nagy sikerrel – vendégszerepelt a Kecskeméten rendezett betlehemes találkozón. Különösen érdekes emléklapot hoznak a szereplésről.

¹⁴⁷ VHS felvétel (Kakasdi, 1994.05.01. – Zsók video)

1995. június 24–25.: Meghívó érkezik Bonyhádról a Székely Szövetségtől a bukovinai székelyek Völgységbe való betelepítésének 50. évfordulója alkalmából tartandó emlékműsorban való közreműködésre.

A rendezvény tervezett időpontja: június 24–25. Helye: Bonyhádon, a szabadtéri színpadon délután 4 órakor. A műsorban fellépnek az andrásfalvi, a hadikfalvi, a józseffalvi és az istensegítsi székely hagyományőrző együttesek összevont ének- és táncgyűttese. Közreműködnek a csernakeresztúri, a hertelendyfalvi és a székelykevei hagyományőrző együttesek énekesei, táncosai. Az időjárás nem kegyes a rendezvényhez. A Népújság tudósítója sajnálkozik: „Tegnap délelőtt a makacs eső miatt elmaradt a szabadtéri istentisztelet, a felvonulást azonban megtartották. Az öt bukovinai település – Fogadjisten, Istensegíts Hadikfalva, Józseffalva és Andrásfalva egykori lakói, illetve azok leszármazottai a város öt pontjáról indultak el, hogy nem sokkal tíz óra előtt találkozzanak egymással a Szabadság téren, és elénekeljék a Béke fejedelme egyházi éneket.”¹⁴⁸ Fontos része a tudósításnak „A délutáni folklórműsorban az öt bukovinai faluból elszármazottak – akik azóta szétszóródtak – falvanként közös műsort adtak.

1996. január 22: elhunyt Sebestyén Ádám, az együttes alapítója, aki közel negyedszázadon át volt a vezetője.

Februárban az együttes új nevet választ: Sebestyén Ádám Székely Népi Együttes az új nevük¹⁴⁹ – adja hírül a megyei lap.

Márciusban fényképes híradás jelenik meg arról, hogy a kakasdi együttes készül a bátaszéki székely találkozóra és a Dunamenti Folklór Fesztiválra. Ennek során bővítik a ruhatárat és a repertoárt.

Június 29–30.: Székely találkozó Bátaszéken. A székely találkozóra óriási szervezéssel készülnek. Terveznek emléktábla avatást dr. Német Kálmánnak; lesz festékes és művészi szöttek kiállítása, melyet Andrásfalvi Bertalan kandidátus nyit meg. Nagy várakozás előzi meg a székely együttesek fellépését.

A Székely Szövetség által frissen alapított Sebestyén Ádám-díj első alkalommal való átadására kerül sor, melyet azoknak adományozzák, akik a székelység hagyományőrzésében a legmaradandóbbat cselekedték.¹⁵⁰

A rendezvény eseményei több helyszínen pörögnek, mint a székely táncosok. Most csak a saját együttesünkről szólunk: a kakasdiak a táncokkal hozzák a formájukat. Bemutatkozásukban a lábuk sem éri a földet, a Pásztorünnep Dél-Dunántúlon koreográfia igen nagy sikert arat.

---

¹⁴⁸ Tolnai Népújság Hangyál János tudósítása (Bonyhád, 1995.06.26.)

¹⁴⁹ Tolnai Népújság – rövid hír (1996.02.05.)

¹⁵⁰ 150 Sebestyén Ádám díjasok 1996–2000 /Kiadvány: A Székely Szövetség 10 éve/ (Székely Szövetség és Völgységi Múzeum, Bonyhád –2000)

Ezen a nyáron az együttesünk Sióagárdon a Leányvárban találkozik és barátkozik – a nézőközönség kizárásával – a helyi együttesekkel. A kölcsönös bemutatkozó táncok után halászlé fő és vidám a hangulat. Ezt fényképek is tanúsítják.

augusztus 20.: Mint fentebb (1986 évnél – a szerk.) említettük Székelykevényen járt és műsort adott az együttesünk. Az útra egy emléklap emlékeztet.

október 5.: Kakasdon szüreti felvonulást és bált rendeznek. Ezen a napon ünnepli az együttes fennállásának a 25 éves évfordulóját. Ennek jegyében kora délután az együttes fiataljai koszorúznak, gyertyát gyújtanak és főhajtással tisztelnek az elhunyt alapító tagok sírjánál.

† Sebestyén Antal (1907–1980)

† Sebestyén Antalné (1914–)

† Molnár Ágostonné (1910–1990)

† Molnár Ágoston (1910–1993)

† Fábián Ágostonné (1930–1992)

† Sebestyén Albert (1923–1993)

† Bányai János (1927–1995) (néhai tanácselnök)

† Sebestyén Ádám (1921–1996)

A késő délután a szüreti felvonulása. A helyi Sebestyén Ádám Székely Népi Együttes mellett az Aparhanti Székely Hagyományörző Együttes, a Cikói Népi Együttes és a Cikói Német Nemzetiségi Népdalkör, a Kisdorogi Székely Népdalkör, a Jánoshalma Néptáncgyüttes alkotják a felvonulás magját. A Deák Ferenc utcából indulnak, menettáncokkal végig lejtnek a kakasdi főutcán, majd a 6-os főúton táncolnak egyet és egészen Belac végéig menettáncot járnak, énekelnek a községen végigfutó patak mentén épült betonúton. 1,5–2 óra, mire beérnek a faluházba. Közben lovasok vágtaözvegyekkel rittyegtetnek, az előkelőség hintókon feszít, a felvonulók bort kínálnak az útjukba kerülőknek, a báméskodóknak. Énekekkel, zenével, táncokkal jó hangulatban tart a menet. Az indulásról a bíróné elkésett – írja a Népújság cikke. De azt is megírta, hogy a megye talán legnagyobb szabású szüreti felvonulása Kakasdon volt.¹⁵¹

Az esti műsorban a felvonuló együttesek színpompás, színvonalas produkciót mutattak be. A kakasdiak az átgondoltan újrakoreografált Andrásfalvi-lakodal-

---

¹⁵¹ Szüreti Napok, októberi tél (Tolnai Népújság 1996.10.07.)

mast mutatják be sikerrel. A vendég együttesek műsora is megtekinthető VHS-felvételen.¹⁵²

December 21–21.: Együttesünk nagy sikerrel szerepel Angyalföldön a VI. Betlehemes Találkozón.

1997. április 4-én a kakasdi faluházban az I. Sebestyén Ádám székely mesemondó verseny¹⁵³ Három korcsoportban reggel 9 órától folyik az előszűrés, mert a kicsik (1–6. osztályosok) 73 fővel jöttek. Délután újabb előszűrés, amelyben a 2. korcsoportba tartozó 7–8. osztályosok és a középiskolások 13 fővel, a felnőttek további 8 fővel vesznek részt. Az eredményhirdetést gálaműsor előzi meg és a kakasdi együttes műsorával zárul a rendezvény.¹⁵⁴

A Sebestyén Ádám családja által alapított különdíjat a család és az együttes nevében Sebestyén Brigitta adja át Kelemen Ildikó (Csernakeresztúr), Varga János (Kakasdi) és Bíró Adrienn (Hímesháza) versenyzőknek.

1998. május 1–3.: Ismét nagy felelősséggel járó rendezvény Bonyhád. A lengyelországi Pilaban munkálkodó Zbigniew Kowalski fejéből kipattant ötlet nyomán évről-évre megrendezik a Bukovinából elszármazott népek fesztiválját. Most első ízben zajlik a rendezvény Bonyhád. Lengyel vendégek is vannak, akik szintén Bukovinából költöztek haza Jarowicebe.

A menettáncban és a műsorban fellépnek az érdi székely, a mözsi Hargita egyesület, a bonyhádi német nemzetiségi kórus.

¹⁵² Szüreti Nap (VHS-felvétel Kakasdi, 1996.10.05. – Zsók video)

¹⁵³ Székely mesemondó verseny (Tudósítás: Tolnai Néptűjság –1998.04.06.)

¹⁵⁴ A helyezett nevsora Kakasdi község könyvtárában megtekinthető (SID)

A lengyel vendégeket Kakasd is vendégül látja; közös műsorral kedveskednek a község lakosságának.

Szeptember 27.: szüreti felvonulás és bál. Illés Ferenc polgármester köszöntője után kezdődik a műsor. Fellepnek: Szekszárdról az Ifjú Szív együttes, a Hidasi Hagyományörző együttes, Jánoshalmáról a Lajta László Művészeti iskola népi-táncosai, valamint a helyi Sebestyén Ádám Székely Népi Együttes.

Az öregekkel beszélgetve – leginkább az öreg Bada Ferenc bácsitól szerzett ismeretek alapján létrejött az „Andrásfalvi bál -1926-ból” címmel egy új táncot koreografált Varga János. A tánc lényege egy életkép, egy hangulat visszavarázslása. Sikerral oldották meg a feladatot a koreográfus és az együttes lelkes táncos-énekesei. Új jelenség a legények közötti vetélkedés a táncban. Igen kifejező Varga János, Sebestyén Miklós és Németi Zsolt, és a többi legény szólótáncos. A bemutatón érdekessége, hogy a 95 éves Sebestyén Ferenc szólótáncos a legények között.

Júniusban az együttes hat táncosa (Doma Andrea és Németi Zsolt, Sebestyén Emese és Csizsér Csaba, Dávid Mónika és Varga János) Homokmégyen részt vesznek a II. Hagyományörző Szólótáncversenyen.

Május 22.: Bonyhád Székely Emlékpark avató ünnepség után a művelődési központban a kakasdi Sebestyén Ádám Székely Hagyományörző Népi Együttes nyilvános főpróbán bemutatja a lengyelországi IX. Bukovina fesztiválra összeállított műsorát.

Június 14.: Jastrowie – a IX. Nemzetközi Bukovina Folklór fesztiválon résztvesz a kakasdi együttes. Erről tanúskodik a Zbigniew Kowalski által aláírt díszes oklevél és az együttes fényképét megjelenítő díszes emléklap. Szinte haza sem értek, máris egy újabb „megpróbáltatás”!

Tevelen készülődnek a Székely találkozóra, amelynek legfőbb célja a bukovinai székely lakodalmas élőben való felelevenítése. A találkozó igen gazdag élménnyel szolgált a résztvevőknek, a társadalmi eseményt a megyei sajtóban is megfelelő súllyal szerepeltették.¹⁵⁵

1998. december 29-én nagyon fontos fordulóponthoz érkezett az együttes. táncosokból, énekesekből, mesélőkből és pártoló tagokból – 40 alapító taggal – egyesületi jogállással megalakul a Sebestyén Ádám Székely Társulat.

elnök: Barabásné Fábián Elvira,
elnökhelyettes: Sebestyén Brigitta,
titkár: Sebestyén Györgyné,
PEB elnök: Sebestyén Imre Dezső,
PEB tagok: Illés Ferenc és Kozma Orbán,
művészeti vezető: Varga János.

A bírósági bejegyzésre 1999 február 17-én került sor.¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ Tudósítások: Hogy ülték régen a lakodalmat? (Tolnai Népújság – Hét végi Magazin 1998. június)
Találkoztak a székelyek (Népújság – 1998.06.29)

¹⁵⁶Tájékoztató a Sebestyén Ádám Székely Társulat 1999. évi működéséről (Barabásné – Kakasd, 2000.05.18.)

1999. január 16.: A Földes János II. megyei Néptánc Találkozót Kakasdon tartják. Emléklap tanúsítja, hogy ezen részt vett és sikeresen szerepelt a kakasdi Sebestyén Ádám Hagyományőrző Székely Együttes.

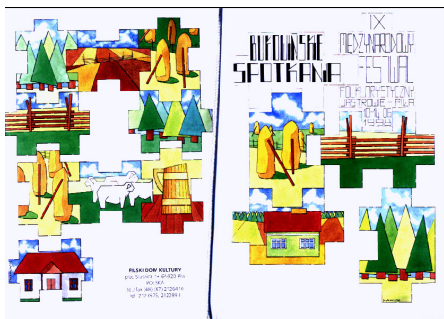
Március 16.: Vass Lajos népzenei találkozó regionális rendezvénye. "Egy emberként szól a dal" – hirdeti a helyi újság szalagcíme.¹⁵⁷

A tanácskozást együttesünk műsorral köszöntötte, közben a kakasdi Sebestyén István és mások útravalóval látták el a hallgatóságot, végezetül a táncsoportunk kápráztatta el a résztvevőket.

Március 27.: Országos székely mesemondó verseny Sombereken. Több, mint 100 versenyző indult, és ebből a felnőtt első helyezések és több különdíj Kakasdra kerültek. A verseny névadójának családját Sebestyén Ádám Tibor – a legkisebb fiú – képviseli jelenlétével és a végén elhangzó megható köszönő szavaival.

Ő az egykori együttes alapító tagja. Az eseményről részletesen beszámol a megyei sajtó.¹⁵⁸

Május 1.: „Perdül a szoknya” fesztiválműsor ad keretet a 11. Bukovina fesztiválnak és a '99 Bonyhád Majális rendezvénynek. Közreműködnek a Sebestyén Ádám Székely Népi Együttes, Balog Attila népdalénekes,

a Jastrowiaci Együttes – Jastrowie – Lengyelország, a Német Nemzetiségi Énekeszenei Egyesület – Bonyhád, a Hidas Hagyományőrző Táncegyüttes, a Florile Bukovinei Radauti – Románia, a Német Nemzetiségi Tánc Együttes – Bonyhád, a Bonyhádi Székely Kör, az Aparhanti Székely Hagyományőrző Együttes; a Csernovici Ének és Táncegyüttes – Ukrajna, a Völgységi Táncegyüttes – Bonyhád.

¹⁵⁷ Hangyál János: Vass Lajos népzenei találkozó (Tolnai Népiújság – 2000.03.18.)

¹⁵⁸ Hangyál János: Hatalmas érdeklődés az országos versenyen. Sombereken meséltek a székelyek. (Tolnai Népiújság 1999.03.29.)

A Sebestyén Ádám Székely Társulat Martin György gyűjtéséből a 3 erdélyi falu – Méra, Szucság, Györgyfalva – táncaiból Varga János koreográfiáját a Kalotaszegi táncokat adják elő. Ekkor került sor további két koreográfia eltáncolására is. Ezek: a Varga János Visán történt saját gyűjtése alapján készített Mezőségi II., vagyis a Visai táncok, továbbá a szintén mezőségi Széki táncrend bemutatására.

Július 20–24.: Nyáron az együttes a görög tengerparton turnézott. Hivatalos meghívás alapján Görögországban vendégszerepel 32 fő. Több fellépésük volt, a nagy melegben még menettáncot is bemutattak egy utcai felvonuláson a turistáknak. Itt láthattuk volna – ha ott lettünk volna – a Batai üvegestánc koreográfiát. Azóta láthattuk Kakasdon.

Az egyesület viszont fogadja augusztus 17–20-ig a vendéglátó görög együttest. Mohácson, Harkányban és Pécsen készítenek elő nekük fellépési lehetőséget.¹⁵⁹

1999. július 26-tól augusztus 2-ig: a Bukovina fesztivál májusi magyarországi rendezvénye Romániában Cumpulung Moldoveneschen, Radócon és Csernovicban folytatódott. A kakasdi Sebestyén Ádám Székely Társulat 39 fővel,¹⁶⁰ és az Aparhanti Székely Hagyományőrző Együttes képviselik a magyarországon élő bukovinai származású székelyeket a rendezvényen. A kakasdiak a romániai helyszíneken lépnek fel. Az Andrásfalvi bál-1926-ban kompozíciót és a Székely lakodalmas műsorszámot mutatják be. Az eseménnyel több újságcikk is foglalkozik.¹⁶¹

Október 9-én: Szüreti felvonulás és bál. Résztvevők: a Lengyeli Székely Hagyományőrző Csoport, a kakasdi egyesület utánpótlás gyermek csoportja székely népviseletben; az immár 10 éves Ifjú Szív Együttes – 6 éve minősített tánc csoport – Szekszárdról. Megjegyzem, hogy a vendég együttesek részvétele a felvonuláson és a műsorban kölcsönösségi alapon zajlik. A ő falujuk felvonulásán résztvesznek a kakasdiak.¹⁶²

A műsorban a felvonuló együtteseken kívül felléptek „Kakasdi rejtett kincsei” – konferálta be a somberek székely mesemondó verseny helyezetteit Sebestyén Brigitta. Úgy mond minden díjat elhoztak: Müller Józsefné Réti Ági felnőtt második, míg Sebestyén István az I. helyezett mesemondó mesél a műsorban, akinek a mesemondása CD-n és kazettán is sokszorosításra került.¹⁶³

Csibi Krisztina vezetésével fellépnek a Teveli Ifjúsági Táncegyesület 12–15 éves táncosai.

Ismét egy meglepetés: bemutatkozik a kakasdi együttes énekkara Illés Ibolya vezetésével. A népdalkörünk a őszi folyamán alakult, és a kakasdi szüreti napon

---

¹⁵⁹ A Sebestyén Ádám Székely Társaság elnökségének jkv. (Kakasdi – 2000.05.22.)

¹⁶⁰ Az elektronikus mellékleten megtekinthető utaslista a résztvevők névsorát tartalmazza, melyen 40 fő szerepel.

¹⁶¹ Bukovinai népek határok nélkül (Tolnai Népművelésügyi Hivatal – 1999.)

¹⁶² Tájékoztató a Sebestyén Ádám Székely Társulat 1999. évi működéséről (Barabásné – Kakasdi, 2000.05.18.)

¹⁶³ Felnőtt: I. Sebestyén István; II. Müller Józsefné; Különdíjasok: Fábrián Anita, Dobondi Márta, Doma Andrea és Illés Ibolya (Tudósítás: Tolnai Népművelésügyi Hivatal – 1999.03.29.)

mutatkozott be, majd a karácsonyi ünnepség színvonalát emelték előadásukkal.¹⁶⁴ – írja később az évet értékelő tájékoztatójában az elnökszöveg.

Most először hallhatunk a műsorközlőtől arról, hogy szponzorai vannak az együttesünknek – a Polgármesteri Hivatalon túl helyi vállalkozások: a Szakács Kft., a Mobil Kft., a Tempera Kft. Sebestyén György, Fábíán Kft. Fábíán János asztalos és a Székely Szövetség.

Az esti műsor újabb szenzációja: a kakasdiak bemutatják a Mezőségi táncok koreográfiát. A siker óriási. A műsor megtekintése és az egyesület által szervezett bálon való részvétel mindenki számára ingyenes.¹⁶⁵

A kakasdi székely betlehemes játék országos elismertsége révén karácsonyoként meghívást kap az egyesület a Betlehemes találkozóra, mellette Pécssett is előadták a műsort.¹⁶⁶

Az anyagi támogatások és a megnyert pályázati összegek révén sikerült az egyesület eszköztárát bővíteni; új betlehemes bundákat és fellépő ruhákat készítettek.¹⁶⁷

Igen fontos megemlítenünk, hogy az ezredforduló szilveszteri bálját szintén az együttes – már az új egyesület – szervezi, amelyen a táncosok is fellépnek.

2000. február Székely bál Bonyhád. A műsort a Sebestyén Ádám Székely Társulat táncosai és mesemondói adják. Az eseményről újságcikk jelent meg.¹⁶⁸

Február 27.: meghívót kapunk, és Sebestyén István részt vesz az érdi Bukovinai Székely Népdaléneklési és Mesemondó versenyen.

Aparhanton rendezik a III. Székely mesemondó versenyt, melyen hagyunk másokat is szóhoz jutni. Sebestyén Ádám családjának képviselőjét a zsűriben Virányi Imréné Sebestyén Márta – az 1972-es együttes alapító tagja látja el.

2000. május 19–20–21: „Fa ága rügyével” II. Kárpát medencei Magyar Népmesemondók Találkozója, Gödöllő. A találkozón Müller Józsefné, Sebestyén István, Varga János, Kásler Tünde és Fábíán Nikoletta szerepelt. Arról számoltak be, hogy kitűnő vendéglátásban részesültek. Nagyszerű volt találkozni a határainkon túlról érkezett szereplőkkel. A kakasdiak elismerést és szép ajándékokat kaptak. Köszönet illeti mesemondóinkat a lelkes felkészülésért – áll a társulatunk elnökségi ülésének jegyzőkönyvében. További feladatként azt jelölik meg, hogy azon kell lenni, hogy jövőre még több gyermekszereplőnk legyen.¹⁶⁹

---

¹⁶⁴ Tájékoztató a Sebestyén Ádám Székely Társulat 1999. évi működéséről (Barabásné – Kakasd, 2000.05.18.).

¹⁶⁵ Tájékoztató a Sebestyén Ádám Székely Társulat 1999. évi működéséről (Barabásné – Kakasd, 2000.05.18.)

¹⁶⁶ Tájékoztató a Sebestyén Ádám Székely Társulat 1999. évi működéséről (Barabásné – Kakasd, 2000.05.18.)

¹⁶⁷ Uo.

¹⁶⁸ Hangyál: Székely bál Bonyhád (Tolnai Népszerűség –2000.02.)

¹⁶⁹ Sebestyén Ádám Székely Társulat vezetőségi üléséről készült jkv. (Kakasd – 2000.05.22)

Május 27.: Kakasdi Néptánc találkozón részt vesznek a Lengyel, Bátaapáti és a Szekszárd Ifjú Szív Együttes. Szép volt.

Augusztus 15–21. Bukovinai Székely Milleneumi Világtalálkozó és a Bukovinai találkozások 11. Nemzetközi folklórfesztivál rendezvényei. (Zomba – Bonyhád) adnak keretet a székely találkozóknak.

Augusztus 17.: Kakasdon „Múltunkkal a jövőnkért” címmel történelmi és néprajzi vetélkedő zajlik általános iskolás csapatok részvételével. A vetélkedő anyagát Tusa Attila állította össze, a verseny előkészítésében Krász Ernőné Ági néni volt nagy segítségére. A versenyben – neves zsűri előtt – Felsőnána I és II, Hidas, Csátalja, Györe, Kakasd I. és II., Bátaszék és Kisdorog csapatainak 3–3 fős gárdája mérte össze a tudását. A gyerekek felkészülten vesznek részt a megmérettetésben. Formálisan vannak elsők, de inkább azt emelem ki, hogy mindenki nyert.¹⁷⁰

Augusztus 18.: A Sebestyén Ádám Székely Társulatot – mások mellett – a Bukovinai Székelyek Szövetsége kitünteti a Sebestyén Ádám díjjal.

Augusztus 19.: Székelyek a Duna mentén konferencián egyesületünk több tagja részt vesz, korreferátumot tart, vagy hozzászól.

Augusztus 20.: A Zombán megrendezett Bukovinai találkozások nemzetközi folklórfesztivál résztvevője és szereplője – sokak között – a kakasdi Sebestyén Ádám Székely Társaság is.

Szeptember 1.: (péntek) Kakasd, 15,30 milleniumi zászló átadása. Az emlékeztető nap egyesületünket érintő eseményei a forgatókönyvből:

16,22 Vers: Majtényi Flóra: Mi a haza? (Szaval: Sebestyén István)

17,22 Bemondó méltatja „A Kakasd községért” kitüntető címet kapó Sebestyén Ádám Székely Társulat tevékenységét.

17,27 Kitüntetés átadása

19,00 órakor faluház színpadán kakasdi kulturcsoportok fellépése

A nap jeles eseményei:

Dr. Dávid Ibolya miniszter zászló-átadó beszéde

Dechant Antal szobrának átadása a faluház védett udvarában, a szoborkompozíció neve: „Együttélés alkotás”

---

¹⁷⁰ A vetélkedő anyaga és egyéb dokumentációja a Kakasd községi könyvtárban található. A versenyen kiadott emléklap az archivált anyagból lehívható.(SID)

Kakasd község Önkormányzata Kakasd Községért díjat alapított és e díjjal elsőként a Sebestyén Ádám Székely Társulatot tünteti ki.

Szeptember 24.: Nemesnáduvvaron az Újbor ünnepén szerepelt az egyesület táncegyüttese. Elismerő oklevél tanúsítja a sikerüket.

A Népdalkörök Találkozóján, melyet Kakasdon tartanak, a Derenduca Népdalkörünk sikeresen szerepelt, melyet oklevél tanúsít a résztvevő együttesek vezetőinek aláírásával.

Nem maradhat ki a Szüreti felvonulás és a bál.

2001. január 6.: Egyesületi tisztújítás

Elnök: Gergelyné Dr. Hompoth Eszter,

alelnök: Sebestyén Brigitta,

titkár: Plózel Tibor;

művészeti vezető: Varga János,

PEB elnök:

PEB tagok: Illés Ferenc, Kozma Orbán,

Póttag: Tusa Attila

Az egyesület létszáma 70 főre gyarapodott.

április 7.: Vaskút – IV. Sebestyén Ádám Székely Mesemondó Verseny. A versenyben töretlenül nagy a résztvevők száma, sőt egyre növekszik. A zsűri elnöke immár negyedik alkalommal visszatérően a Tolna megyei Könyvtár igazgatónője Elekes Eduárdné, aki igen lelkesen támogatja ezt a kezdeményezést. A zsűri állandó tagja kezdettől fogva dr. Nagy Janka Teodóra PhD docens, a JPTE Illyés Gyula Pedagógiai Főiskolai Karának (Szekszárd) tanára. Sebestyén Ádám családját idén nagy örömmel Sebestyén Emma, aki Sebestyén Ádám nagyobbik lánya, a Pávakör alapító tagja képviselte.

Augusztus 2.: Bonyhádon a szabadtéri színpadon veszi kezdetét a 12. Bukovina fesztivál. A kakasdiak Varga János új koreográfiáját mutatják be, melynek a

címe: Bukovina közepiben... – öt tételből, azaz öt önálló táncrészből áll. Sorrendben: húshagyati, lakodalom, módvázás, fonó, betlehemes pásztortánc.

Augusztus 4.: 19 órakor Kakasdon a faluházban a Bukovinai találkozások XII. Nemzetközi folklórfesztivál kakasdi műsorán vendég ukrán – a Drisztrovi Szerpanki Csernova és a Kalina – együttesek igen jó hangulatot varázsolnak. A barátságos vacsora után a vendégek és a vendéglátók széles jókedvükben énekelnek, táncolnak – néhányan mindkét fél tagjai közül az asztal tetején is. A műsorban természetesen a helyi együttes is kitett magáért. Említést érdemel, hogy Gáncs Tünde énektanár munkájának eredményeként erősödő hangerővel, képzetlenebb hangtechnikával, tiszta intonációval, és új névvel köszönti a vendégeket az egyesületünk „Derenduca” Népdalköre.

Augusztus 6.: Balatonberényben a Milleneumi Amatőr Művészeti Fesztiválon táncegyüttesünk mezősegi táncot, egy rendkívül szép ősi szokást elevenít fel Varga János koreográfiájában Juh mérés Visában címmel. A fesztiválon arany I. fokozattal jutalmazta a produkciót a zsűri s a közönségdíjat is elnyertük.¹⁷¹

Augusztus 12.: Nagykovácsiban Csillagleső IV. Nemzetközi NéptáncTalálkozó résztvevője volt a kakasdi táncos csapat.

Október 7–11: Ukrajnában öregbíti a bukovinai székelyek hírnevét az együttesünk. Egymástól térben úgy 100 km-re lévő művelődési házakban mutatjuk be a produkciónkat. A fő rendezvény Csernovicban volt, ahol a város megalapításának évfordulójára rendezett ünneppsorozat részeként együttesünk – még az osztrákok által épített csodálatos színházban – mutatta be a „Húshagyattól karácsonyig” című tánc-koreográfiát, valamint az „Andrásfalvi lakodalmas”-t. Igen kitettek magukért a Derenduca énekesei is.

Említést érdemel az, hogy igen szívélyesen fogadtak a vidéki szerepléseinken. Találkoztunk azokkal is, akik tavasszal Kakasdon szerepeltek. A vendégszerelésünk fontosabb eseményeit VHS felvétel őrzi.¹⁷²

"Sebestyén Ádám Díj"

Alapítva 1996-ban

Alapító: Bukovinai Székelyek Szövetsége

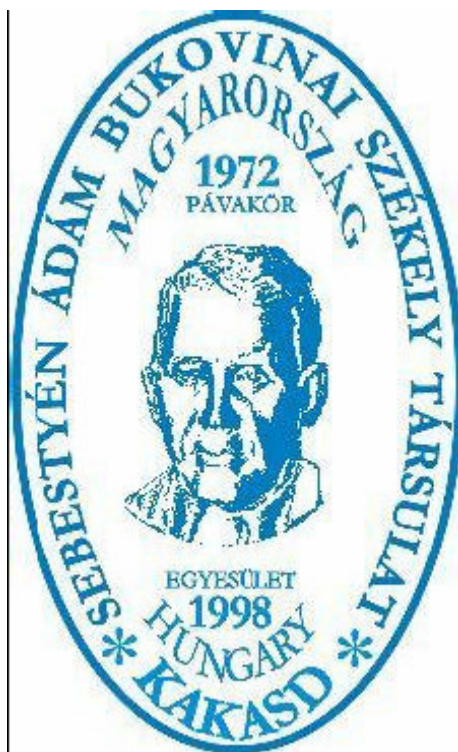
A plakettet készítette: Adorjáni Endre
szobrászművész

¹⁷¹ Arany fokozat a kakasdi táncosoknak (Tolnai Néptűjság – 2001.08.07.)

¹⁷² Kamera: Sebestyén Imre Dezső, a vágott műsor az egyesületünk tulajdonában van.

Az egyesület bélyegzőnyomata és logója

Számítógépes grafika SEBESTYÉN Imre Dezső munkája

Az egyesület címe: 7122 Kakasd, Rákóczi F. u. 290.

Adószáma: 18858509-1-17